

UDENRIGSMINISTERIET

DANIDA | DANMARKS
UDVIKLINGSSAMARBEJDE

FRIHED
fra
FATTIGDOM

FRIHED

til

FORANDRING

STRATEGI FOR DANMARKS UDVIKLINGSSAMARBEJDE

To elever arbejder med elektricitet på det tekniske gymnasium Dr. Bruno Buchwieser i Burkina Fasos hovedstad Ouagadougou. Foto: Thorsten Overgaard/Danida

INDHOLD

DANSK UDVIKLINGSPOLITIK – FRIHED OG UDVIKLING	4
FATTIGDOMSBEKÆMPELSE OG BÆREDYGTIG UDVIKLING	6
PARTNERSKABER FOR FORANDRING	8
FRIHED, DEMOKRATI OG MENNESKERETTIGHEDER	15
VÆKST OG BESKÆFTIGELSE	18
LIGESTILLING	22
STABILITET OG SKRØBELIGHED	25
MILJØ OG KLIMA	28
FRA STRATEGI TIL HANDLING	31

DANSK UDVIKLINGSPOLITIK – FRIHED OG UDVIKLING

Udvikling handler om globalt at fremme frihed – om at sætte det enkelte menneske og dets potentiale fri. Danmarks udviklingspolitik hviler på en grundlæggende opfattelse af, at alle mennesker er født frie og lige med umistelige rettigheder. Frihed er et absolut gode og samtidig en forudsætning for udvikling. Uden frihed, ingen udvikling.

Fattigdomsbekæmpelse handler om at give det enkelte individ mulighed for og evne til at præge sin egen livssituation – politisk, økonomisk og socialt. Danmarks udviklingspolitik tager derfor udgangspunkt i universelle menneskerettigheder og fundamentale frihedsrettigheder, som de er nedfældet i FN-pagten og Verdenserklæringen om Menneskerettigheder. Det er rettigheder og værdier, der er grundlæggende for alle menneskers liv, integritet og værdighed.

Udviklingspolitik skal sikre frihed *fra* og fremme frihed *til*. Frihed fra fattigdom, frygt og fornedrelse, fra afmagt og overgreb. Frihed til at tage hånd om egen skæbne og ansvar for eget liv. Frihed til at udnytte sine ressourcer til fulde – til eget og fællesskabets bedste. Frihed til at leve et liv i værdighed, i retfærdige og åbne samfund, hvor hver enkelt har ret til at tænke og ytre sig frit.

Bæredygtig udvikling og varig fattigdomsbekæmpelse forudsætter demokrati,

frie og velfungerende markeder, samt en stat med velfungerende institutioner, et stærkt civilsamfund og god regeringsførelse. Fattigdom og sult trives ikke i åbne, retfærdige samfund, hvor magthavere skal stå til ansvar for borgerne, og hvor mennesker har mulighed for at tage ansvar og udfolde initiativ og virkelyst. Ustabilitet og konflikt har dårlige vækstbetingelser i pluralistiske samfund med fri dialog, fungerende retssystemer og respekt for det enkelte individ og fællesskabet.

Frihed er en forudsætning, men ikke en garanti for udvikling og fattigdomsbekæmpelse. For frihed alene kan ikke sikre værdige liv uden fattigdom. For at udnytte frihed skal man kunne gribe politiske, økonomiske og sociale muligheder. Det kan man ikke, hvis man dør af malaria, inden man fylder fem år. Hvis skolegang og lærdom af økonomiske eller kulturelle årsager er en umulighed. Hvis konflikt, despotiske diktatorer eller klimaforandringer driver en på flugt, eller hvis det nærmeste marked eller rene vand befinder sig en dagsrejse væk. Danmarks udviklingspolitik skal derfor både bidrage til at skabe rammer for fri menneskelig udfoldelse og muligheder for at udnytte disse rammer. Frihed og udvikling er hinandens forudsætninger og gensidigt forstærkende.

Som borgere i et af verdens mest velstillede samfund påtager vi danskere os

gerne vores del af et globalt ansvar. Vi vil gennem udviklingspolitikken fremme den frihed, vi selv nyder. Vi tror på menneskers grundlæggende ret til et liv i frihed og værdighed og er rede til at give vores bidrag hertil.

Udviklingspolitik er også realpolitik. Danmark har en klar egeninteresse i at fremme udvikling og fundamentale værdier gennem aktiv og målrettet deltagelse i det internationale udviklingssamarbejde. Tyve år efter Murens fald ved vi, at demokrati og markedsøkonomi ikke kan tages for givet. Der er stadig behov for at kæmpe for, at mennesker i andre lande kan leve frit og uden fattigdom.

Begyndelsen af det 21. århundrede er en brydningstid med mange udfordringer og muligheder. Verden er under kraftig forandring, og globaliseringen har gjort os mere indbyrdes afhængige. Fattigdom, klimaforandringer, væbnede konflikter, epidemier, radikalisering, sult og befolkningsstrømme går på tværs af grænser. En række udfordringer – bl.a. den økonomiske krise, fødevarekrisen og klimaforandringerne – har berørt alle dele af verden, men har haft særligt store negative konsekvenser for udviklingslandene.

Globaliseringen skaber muligheder for at få adgang til ny teknologi og for at skabe udvikling gennem udenlandske investe-

Danida-støttet IT projekt på skolen Green Hill Academy i Uganda. Foto: Mikkel Østergaard/Danida

ringer og eksport. Et bidrag til stabilitet og fremskridt i samfund, der geografisk ligger langt fra Danmark, kan have en direkte betydning for os. Som en ekstra og ikke ubetydelig gevinst kan økonomisk udvikling og stabilitet i verdens fattigste lande på sigt også skabe markeder for Danmark. Vi lever i et globalt skæbnefællesskab, hvor Danmark i samarbejde med andre har en interesse i at bidrage til en bæredygtig, fri og fredelig verden til gavn for nuværende og kommende generationer. En verden med frihed og muligheder for alle er til fælles fordel.

Global ansvarlighed og fremme af universelle frihedsværdier går således hånd i hånd med varetagelse af vore egne interesser. Det er grundlaget for vores engagement.

Udviklingspolitikken er en central del af den aktive danske udenrigs- og sikkerhedspolitik. Den er et ligeværdigt og selvstændigt element i vores samlede globale engagement.

Udvikling og forandring i dansk udviklingspolitik

Danmarks udviklingspolitik skal hele tiden gentænkes, videreudvikles og tilpasses de aktuelle udfordringer og mulighe-

der. Vi bliver stadig klogere på, hvad der virker og ikke virker i udviklingsbistanden, og vi skal lytte til vores udviklingspartners ønsker og prioriteter for udvikling. Vi skylder f.eks. at lytte til afrikanske leders anbefalinger om privatsektordrevet økonomisk vækst og beskæftigelse som en vej ud af fattigdom. Det er klart reflekteret i Afrikakommissionens anbefalinger.

Vi skal være til stede, hvor behovene er størst, og vi skal sikre, at udviklings-samarbejdet er tilrettelagt, så det bedst muligt understøtter forandring. Udviklingsbistand skal skabe velfærd og velstand, og vores udviklingspolitik – eller politikker på andre områder af betydning for verdens fattigste – må aldrig utilsigtet bidrage til at fastholde mennesker og samfund i ufrihed og fattigdom. Vi skal hele tiden sikre, at indsatser, der skal opfylde menneskers umiddelbare behov, også samtidig understøtter den langsigtede udvikling i et samfund. Vi skal drage nytte af både positive og negative erfaringer. F.eks. er der behov for at tænke nyt, hvis vi kan konstatere, at udviklingen i et land trods en massiv bistandsindsats over en årrække fortsat står i stampe, mens andre lande på relativt kort tid har formået at løfte en stor del af befolkningen ud af

fattigdom. Spænder modtagerlandets politiske vilje ben for udviklingsindsatsen, kan det få betydning for den danske bistand.

Vi skal hele tiden holde os for øje, at formålet med vores udviklings-samarbejde er at sætte mennesker fri for derved yderligere at styrke menneskers muligheder for at komme ud af fattigdom. Det er fundamentet for den nye strategi for Danmarks udviklings-samarbejde.

Vi kan ikke stille krav om forandring, hvis vi ikke selv er forandringsberedte og rede til at tænke nyt. Denne strategis fem politiske prioriteter for Danmarks fremtidige udviklingspolitiske engagement er et udtryk for en målsætning om konstant forbedring og fornyelse i vores udviklings-samarbejde.

FATTIGDOMSBEKÆMPELSE OG BÆREDYGTIG UDVIKLING

Dansk udviklingspolitik skal bidrage til at bekæmpe fattigdom ved at fremme frihed og skabe bæredygtig udvikling

Ansvar for egen udvikling

Målet med udvikling er at skabe forandring til det bedre. Forandring må først og fremmest komme indefra, og hvert enkelt samfund bærer ansvar for egen udvikling. Men i verdens mest fattige og skrøbelige samfund er udfordringerne så store, at de enkelte lande ikke kan klare dem alene – selv når de har viljen til at løfte ansvaret. Samfundets og borgernes kapacitet er ofte svag, og rammebetingelser – handelsbarrierer, klimaforandringer, international økonomisk krise og finansielle udsving – sætter begrænsninger for mulighederne for forandring. Her vil og kan Danmark støtte landene i at løfte udfordringerne. Vi vil samarbejde med partnere, der vil og kan skabe forandring.

Forandring til det bedre skal give det enkelte menneske politiske, økonomiske og sociale muligheder for at skabe varige forbedringer i egne levevilkår og sikkerhed. Forandring skal også mindske det enkelte menneskes, families eller samfunds sårbarhed og styrke evnen til at stå imod, hvis livsgrundlaget forværres.

En udvikling, der er økonomisk, social og miljømæssig bæredygtig, fordrer vedvarende økonomisk vækst, som kommer fattige til gode. En vækst, der er baseret på frie markeder og privat ejendomsret. Bæredygtig udvikling fordrer også frede-

I Entoto-bjergene i Etiopien planter to piger et træ i familiens have. Foto: Jørgen Schytte/Danida.

lige demokratiske samfund, respekt for menneskerettighederne, ligestilling og hensyntagen til miljø og klima.

Forandringer kræver vedholdenhed og vilje til at tage risici

Der er ingen nemme løsninger. At skabe forandring kræver et engagement, der er vedholdende, fleksibelt og risikovilligt.

Udvikling og forandring skabes ikke fra den ene dag til den anden. Forandringer er ofte svære og tidskrævende processer. Der kan være modstridende interesser, værdier og vilje til både at fremme og modvirke forandring. Men forandring til det bedre er afgørende for at skabe varige forbedringer i levevilkårene for de fattigste mennesker i verden.

Udgangspunktet for det danske engagement vil altid være de lokale behov og prioriteter samt viljen til i fællesskab at skabe forandringer. Danmark vil i hver enkelt situation anvende de instrumenter, der er nødvendige og relevante for at bidrage hertil.

Vi når ikke vores ambitiøse målsætninger uden at tænke nyt og være rede til at tage chancer. Store gevinster kræver satsninger. En målrettet og vedholdende udviklingsindsats kræver derfor risikovillighed. Vi skal være rede til at acceptere fejl og tilbageslag på vejen mod langsigtede fremskridt. Risici vil forekomme i nye såvel som etablerede partnerskaber og i skrøbelige såvel som stabile og demokratiske lande. Vi er villige til at acceptere

disse risici, fordi det er nødvendigt for at nå vores målsætninger.

2015 Målene er rettesnor for dansk udviklingspolitik

FN's 2015 Mål er verdenssamfundets håndslag på i samarbejde at nå konkrete mål for fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling i 2015. Målene er rettesnor for dansk udviklingspolitik, og der er behov for i fællesskab at styrke indsatsen, hvis vi skal nå i mål. Frihed, demokrati og menneskerettigheder er sammen med bæredygtig økonomisk vækst forudsætninger for at nå FN's 2015 Mål.

Globalt er der sket fremskridt mod opnåelse af 2015 Målene. Men resultaterne varierer meget fra land til land og fra mål til mål. Nogle udviklingslande er rigtigt godt på vej. Det gælder f.eks. lande som Ghana, Mozambique og Vietnam. Der er samtidig en række lande, som er langt fra at nå 2015 Målene, og som må kæmpe for blot at fastholde opnåede resultater. Det gælder bl.a. lande, som er skrøbelige, præget af ustabilitet og konflikt, og hvor der fortsat er stor fattigdom og sårbarhed i befolkningen. Det ses bl.a. i lande som Somalia og Sudan.

Befolkningstallet vokser hurtigt i mange udviklingslande. Det betyder flere munde at mætte og flere hænder at beskæftige. Det lægger pres på en allerede svag infrastruktur på f.eks. sundheds- og uddannelsesområdet. Det øger presset på naturressourcerne, ligesom den økonomiske vækst i mange lande ikke kan følge med befolkningstilvæksten. Det kan føre til flytningestrømme, ustabilitet og konflikt. Stigende urbanisering i mange udviklingslande giver både muligheder og udfordringer. Kort afstand til arbejdskraft og markeder skaber grobund for økonomisk udvikling og bedre grundlag for sundheds- og uddannelsesydelser. Men det skaber også nye former for fattigdom.

FAKTA

FN's 2015 Mål

1. Halvere fattigdom og sult i verden
2. Opnå grundskoleuddannelse til alle
3. Øge ligestillingen mellem kvinder og mænd
4. Mindske børnedødeligheden med to tredjedele
5. Mindske mødredødeligheden med tre fjerdedele
6. Bekæmpe hiv/aids, malaria og andre sygdomme
7. Sikre udviklingen af et bæredygtigt miljø
8. Øge samarbejdet om bistand, handel og gældseftergivelse

Fem udviklingspolitiske prioriteter

Udviklingslandenes behov er mange og spænder vidt. Fra bekæmpelse af korruption og en mere åben og effektiv offentlig forvaltning over bedre infrastruktur og gunstige rammebetingelser for virksomheder til uddannelse, sundhed og rent vand til befolkningen. Indsatserne for at imødekomme disse behov hænger uløseligt sammen. Resultater på ét område forudsætter resultater på andre. Udvikling af sociale sektorer hænger sammen med mulighederne for øget produktion og økonomisk vækst. Samtidig er vækst og forbedret regeringsførelse afgørende for at styrke landenes muligheder for selv at finansiere social udvikling i fremtiden.

Med knappe ressourcer er de mange behov en udfordring, som udviklingslandene og Danmark som partner i udvikling må forholde sig til. Danmark kan og skal ikke søge at tage hånd om alle udfordringer i alle lande. Vi skal koncentrere og fokusere vores indsats på særligt prioriterede områder, hvor vi bedst kan gøre en forskel. Det vigtigste er, at det internationale samfund samlet set og i fællesskab bidrager til, at udviklingslandene kan gennemføre de nødvendige indsatser på den mest effektive og bæredygtige måde.

Danmark vil i sit udviklingspolitiske engagement særligt fokusere på fem politiske prioriteter:

- Frihed, demokrati og menneskerettigheder
- Vækst og beskæftigelse
- Ligestilling
- Stabilitet og skrøbelighed
- Miljø og klima

Prioriteterne er gensidigt forbundne og alle væsentlige for at bekæmpe fattigdom og opnå 2015 Målene. Respekt for menneskerettighederne, demokratisk deltagelse i samfundet og god regeringsførelse er afgørende for både social og økonomisk fremgang og for langsigtet stabilitet og sammenhængskraft i samfundet. Økonomisk vækst og beskæftigelse er afgørende for at udrydde fattigdom og sult, og for at udviklingslandene på sigt selv kan finansiere udvikling. Ligestilling og respekt for kvinders rettigheder er et mål i sig selv og et afgørende middel til vækst og fattigdomsbekæmpelse og til at bremse den høje befolkningstilvækst. Mange steder er vedvarende konflikt og ustabilitet en forhindring for at bekæmpe fattigdom og skabe udvikling. Andre steder truer klimaforandringer, miljøproblemer og naturkatastrofer med at ødelægge en spirende udvikling.

DANMARK VIL

- Bygge sit udviklingspolitiske engagement på partnerskaber med aktører, der kan og vil skabe forandringer
- Styrke det internationale samarbejde om globale udfordringer og international arbejdsdeling
- Styrke EU's rolle som global udviklingspolitisk aktør
- Have globalt udviklingspolitisk engagement baseret på partnerlande, hvor hovedparten af dansk udviklingsbistand fortsat vil gå til Afrika
- Styrke regionalt samarbejde
- Sikre bedre resultater gennem mere fokuseret og effektivt udviklingssamarbejde
- Styrke sammenhængen mellem politikområder og instrumenter til fordel for udvikling

PARTNERSKABER FOR FORANDRING

Partnerskaber giver større muligheder for forandring

Danmark vil basere sit udviklingspolitiske engagement på partnerskaber. Vores muligheder for at sætte præg på verden og støtte lokale og globale forandringsprocesser bliver større, når vi indgår i partnerskaber med andre.

Danmark vil indgå i partnerskaber med de aktører, der kan og vil skabe forandringer. Partnerskaber såvel som partnerne vil være mangfoldige. Vi vil indgå partnerskaber med bl.a. regeringer, civilsamfund, medier, aktører i kulturlivet, uddannelses- og forskningsinstitutioner og det private erhvervsliv i partnerlande. Vi vil indgå i partnerskaber med aktører på lokalt, regionalt og internationalt plan.

Langsigtede partnerskaber er udgangspunktet for Danmarks engagement. Det skaber størst troværdighed og giver de bedste muligheder for at skabe resultater. Det danske engagement i partnerskaber vil være robust, fleksibelt og handlekraftigt. Robust nok til at tåle pres og tilbageslag; fleksibelt nok til at tilpasse sig lokale forhold og ændringer; og handlekraftigt nok til at agere under vanskelige vilkår og gribe muligheder. Det kræver risikovillighed og vedholdenhed. Og det kræver grundlæggende politisk og folkelig opbakning til dansk udviklingspolitik.

Partnerskaber skal bygge på åbenhed og gensidige forpligtelser. Danmark vil stille klare krav til sine partnere, og vi vil selv være parate til at leve op til de forpligtelser, vi indgår. Der skal skabes resultater. Fælles kontrol og fælles ansvar for resultater og for forvaltning af udviklingsbistanden er den bedste garant for et effektivt og resultatorienteret samarbejde. Ineffektivitet og korruption vil have konsekvenser. Danmark vil gøre det klart for alle partnere, at korruption ikke accepteres, at enhver mistanke bliver forfulgt, og at de involverede bliver stillet til ansvar. Danmark vil stille krav om indsatser, der kommer korruptionen til livs.

Det internationale samarbejde skal styrkes

Globale og grænseoverskridende udfordringer løses bedst i et stærkt internationalt samarbejde. De globale magtstrukturer er under forandring, og Danmark må tænke nyt i forhold til de brydninger, det skaber i det internationale samarbejde.

Det multilaterale system er normsættende og har global legitimitet og tilstedeværelse. Samtidig udgør det multilaterale samarbejde en platform for dialog – også med partnere, som vi er uenige med.

Indiske arbejderes børn ved en malet mur i et lille lokalsamfund uden for Thimphu, Bhutan. Foto: Mikkel Østergaard/Danida.

Et forpligtende multilateralt system er i dansk interesse, selvom der til tider er modgang, og arbejdet er møjsommeligt. Det multilaterale samarbejde skal levere resultater, der når længere end blot at være hensigtserklæringer.

Danmark vil fortsat være en aktiv og målrettet partner i det multilaterale samarbejde. Vi vil øge vores og EU's indflydelse i både traditionelle samarbejdsfora som FN, Verdensbanken, IMF og WTO og i andre globale fora som G20. Det multilaterale samarbejde skal understøtte opnåelse af 2015 Målene. Det skal fremme frihed, fred og sikkerhed, og bidrage til en velfungerende global økonomi, markedsadgang for udviklingslandene og løsning på andre globale udfordringer som f.eks. globale miljø- og klimaproblemer.

Danmark vil arbejde for, at det multilaterale system til stadighed er legitimt, relevant og effektivt. Danmark vil være med til at reformere, hvor det er nødvendigt. Det gælder på landeniveau, hvor især FN-organisationerne bør styrke det interne samarbejde, så der opnås bedre resultater. Og det gælder på globalt plan, hvor

det multilaterale samarbejde ikke har været i stand til at levere tilfredsstillende løsninger på en række globale udfordringer. Det gælder f.eks. menneskerettighederne og deres universalitet, der er under pres, og hvor få lande i for høj grad har fået lov til at præge dagsordenen i en negativ retning. Danmark skal sammen med de øvrige EU-lande i langt højere grad forsøge at sætte dagsordenen og yde en aktiv indsats for at danne alliancer med moderate og progressive kræfter i andre verdensdele, samtidig med at vi står fast på vores værdier.

Hvilken rolle, FN vil spille i fremtiden, er derfor meget afhængig af, hvordan FN og dets medlemslande formår at omstille hele FN-systemet til at møde de globale udfordringer på en effektiv og resultatorienteret måde. Danmark vil aktivt præge de multilaterale institutioners politikudvikling og indsatser. De danske midler skal bruges på de organisationer, hvor indsatserne er i overensstemmelse med de danske udviklingspolitiske prioriteter, hvor der sikres resultater og hvor Danmark også får indflydelse på den politiske linje. Danmark vil løbende gennemføre kritiske eftersyn af den multilaterale bistand for

at sikre, at danske bistandskroner bruges bedst muligt.

Kina, Indien, Brasilien, Sydafrika og arabiske lande spiller en stadig større international rolle – både i det multilaterale samarbejde og i udviklingslandene. Disse lande har et stærkt stigende bistandsmæssigt, politisk og økonomisk engagement i såvel Afrika som i deres egne regioner og bringer nye perspektiver og ressourcer til udviklingssamarbejdet. Det er positivt. Jo større globalt engagement i fattigdomsbekæmpelse, jo større sandsynlighed for, at vi når de globale mål. Disse lande er også med til at ændre dynamikken i det multilaterale samarbejde og i udviklingslandene. De har ikke altid samme interesser og værdier som de traditionelle donorer og arbejder ikke altid efter samme principper. De viser alternative udviklingsmodeller og stiller andre krav til deres samarbejdspartnere. Det udfordrer de traditionelle donoreres rolle og de gældende principper og værdier i udviklingssamarbejdet.

Danmark vil aktivt forholde sig til de nye aktørers betydning. Vi vil være åbne over for samarbejde med disse lande. Også dem, som vi ikke umiddelbart er enige

Bolivia. Foto: Mike Kollöffel/Danida.

Sikkerhed for fødevarerforsyning

Fødevarerkrisen i 2007-08 har for alvor sat fødevarerforsyningsikkerhed på den internationale dagsorden. Her spiller EU og medlemslandene både politisk og økonomisk en vigtig rolle. Danmark støtter EU's fokus på sikkerhed for fødevarerforsyning i udviklingslandene, bl.a. gennem etableringen af den europæiske fødevarerfacilitet og gennem opbakning til EU's fortsatte arbejde med sammentænkning af forskellige politikområder. EU har også været med til at øge opmærksomheden på fødevarerforsyningsikkerhed i internationale fora, herunder FN's proces for 2015 Målene, og i det konkrete samarbejde med udviklingslandene, ligesom EU arbejder for at forbedre internationale og multilaterale organisationers kapacitet til at reagere under fremtidige fødevarerkriser. For at styrke EU's lederskab på området og sikre yderligere effektivitet i EU's bistand er der taget skridt til at udforme en sammenhængende politik, der skal støtte udviklingslandenes udfordringer inden for landbrugs- og fødevarerområdet. Fokus for denne nye politik vil bl.a. være udvikling af små landbrug, god regeringsførelse, regional integration og assistance til sårbare befolkningsgrupper.

med. Men vi vil gå i kritisk dialog, hvis deres indsatser strider mod internationale principper og værdier. Vi vil fremme samarbejde mellem Danmark, de nye aktører og udviklingslandene på landniveau for at styrke erfaringsudveksling og international arbejdsdeling. Vi vil fremme ligeværdige partnerskaber mellem udviklingslandene og alle samarbejdspartnere og støtte udviklingslandene i at stille krav til deres samarbejdspartnere. Danmark vil samtidig arbejde for, at de nye aktører påtager sig de forpligtelser, der ligger i det multilaterale samarbejde. EU's rolle og samarbejdet med andre demokratisk ligesindede lande inden for eksempelvis OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) er central for muligheden for at øve indflydelse og styrke samarbejdet med de nye aktører. Danmark vil samtidig arbejde for fortsat at forbedre samarbejdet med andre donorer og for at sikre, at alle donorer lever op til de internationale forpligtelser og principper.

EU's rolle som udviklingspolitisk aktør skal styrkes

EU er grundlæggende et friheds- og fredspoliti, der voksede ud af totalitarisme og ufred. EU er som sådan en rollemodel for demokrati og fredelig sameksistens. Danmark ønsker derfor, at EU skal stå i spidsen for at fremme frihed, fred og udvikling. Det kræver, at EU aktivt bruger sin politiske og økonomiske vægt og alle relevante instrumenter.

De ændrede globale magtstrukturer betyder, at vi i stigende grad skal bruge vores medlemskab af EU til at påvirke globale dagsordner. Et aktivt engagement i EU giver Danmark mere indflydelse end vores størrelse tilsiger. Kommissionen og de øv-

rige EU medlemslande er Danmarks nærmeste internationale samarbejdspartnere. EU er verdens største udviklingspolitiske aktør og har global tilstedeværelse. Men EU har ikke en tilsvarende indflydelse. Det skal der gøres noget ved.

Danmark vil styrke EU's rolle som global aktør i det internationale samarbejde. EU skal påtage sig et større ansvar for fattigdomsbekæmpelse og global bæredygtig udvikling. EU skal gå forrest for at nå de internationale mål om mere og bedre udviklingsbistand. Alle medlemslande skal leve op til EU's målsætninger herom.

Danmark vil præge EU's udviklingspolitiske dagsorden. Vi vil arbejde sammen med andre medlemslande for at fremme danske synspunkter og tilgange til udviklingssamarbejde i EU. Danmark vil arbejde for at styrke samarbejdet mellem udviklingskommissæren og de øvrige kommissærer. Og vi vil arbejde for, at EU kan agere som en effektiv og relevant udviklingsaktør på landniveau.

Danmark vil fremme en mere effektiv administration af EU's udviklingssamarbejde og sætte fokus på kvalitet og resultater – både i Kommissionen og medlemslandene. EU skal være den mest effektive udviklingsaktør. Der er et markant potentiale for at gøre indsatsen mere koordineret og sikre en mere hensigtsmæssig arbejdsdeling. Det gælder både arbejdsdeling på tværs af partnerlande og i de enkelte partnerlande. Danmark er parat til at fokusere sin tilstedeværelse og tilpasse indsatser i lyset af en mere fælles tilgang i EU.

Både Danmark og EU står stærkest, når EU agerer samlet udadtil. Kommissionens og medlemslandenes politikker, instrumenter og udviklingsindsatser skal trække i samme udviklingsvenlige retning. Lissabontraktaten og EU's fælles udenrigstjeneste samler EU's forskellige instrumenter og

FAKTA

Principper for engagement i partnerlande

- **UDVIKLINGSBEHOV** – vurderes ud fra en bred forståelse af fattigdom, frihed, sårbarhed og bæredygtig udvikling. Behov kan være kortsigtede eller langsigtede
- **RELEVANS** – vurderes i forhold til de behov og udfordringer, som landet står over for, herunder i form af ufrihed, ustabilitet og skrøbelighed over for konflikt og de effekter, det kan have på nabolande og den øvrige verden. Danske interesser i engagementet vil indgå i vurderingen
- **EFFEKT OG RESULTATER** – vurderes ud fra mulighederne for, at Danmark kan gøre en forskel og være med til at skabe resultater. Centrale aktørers vilje til at forandre sig, efterspørgsel efter danske kompetencer og andre donorer engagement og mulighederne for international arbejdsdeling vil indgå i vurderingen. Risici vil indgå som faktor i tilrettelæggelse af engagement og ikke i udgangspunktet afskære et potentielt sådant

giver et godt grundlag for samlet handling særligt med hensyn til udenrigspolitik, sikkerhedspolitik og udviklingspolitik.

Stærkere engagement i færre lande

Danmark skal fortsat have et globalt udviklingspolitisk engagement. Udviklingsbehov og udfordringer varierer fra region til region og mellem lande i de enkelte regioner. Hovedparten af dansk udviklingsbistand vil fortsat gå til Afrika, hvor udviklingsbehovet er størst.

De lande, Danmark er engageret i med et langsigtet perspektiv og med politisk og finansiel tyngde, vil blive betragtet som partnerlande. Det vil også omfatte tidligere programsamarbejdslande, hvor partnerskabet har været udformet på én

bestemt måde. Der skal være fleksibilitet til i dialog med partnerlande at udvikle engagementet, så det løbende svarer til udfordringerne.

Danmark skal ikke sprede sit engagement på for mange lande. Resultater og gennemslagskraft kræver fokusering i form af et større engagement i et mindre antal lande. Vi vil derfor fokusere på et begrænset antal partnerlande og reducere antallet af lande, der modtager dansk bilateral bistand, i forhold til i dag.

Valg og fravalg af partnerlande er altid en politisk beslutning. Udviklingsbehov, relevans, effekt og resultater vil blive vurderet. Vurdering af mulighederne for at etablere partnerskaber med aktører, der kan og vil skabe forandring og sikre bæredygtighed i resultaterne vil også indgå.

Vi vil sammen med partnerlandene nøje følge udviklingen over tid, og vi vil sætte

mål for partnerskaberne. Det vil ske med udgangspunkt i forskellige indikatorer for at måle fremdrift og for at se, hvordan vi bidrager til at skabe forandring. Det vil være et vigtigt redskab i dialogen med vores partnerlande.

Danmark vil støtte styrket regionalt samarbejde mellem udviklingslandene og arbejde med udvikling i partnerlandene i et regionalt perspektiv. Det giver bedre betingelser for økonomisk vækst og samhandel og for politisk samarbejde om løsning af grænseoverskridende udfordringer. Danmark vil støtte partnerlandene i deres regionale engagement, samt støtte relevante regionale organisationer.

Et engagement tilpasset det enkelte land

Det samlede danske engagement skal målrettes, så det bedst muligt understøtter udviklingen i det enkelte land. Derfor skal det være tilpasset nationale og regionale forhold. Danmark vil ikke være engageret på samme vis og med samme instrumenter i alle lande. Engagementet i lande med svage eller undertrykkende statsstrukturer, konflikter eller sult vil være forskelligt fra engagementet i lande med fremskridt i bekæmpelse af fattigdom, hvor regeringerne er legitime og ansvarlige over for landets borgere og tager ejerskab for egne udviklingsprocesser.

Danmark vil løbende vurdere forudsætningerne for det enkelte samarbejde og tilpasse indsætterne herefter. Et partnerskab med landets regering vil være udgangspunktet. I enkelte tilfælde vil det i kortere eller længere perioder ikke være muligt eller ønskeligt at arbejde sammen med landets regering. Det kan være, hvis ikke-demokratiske kræfter pludselig kommer til magten, eller den siddende regering udvikler sig i markant ikke-demokratisk retning. Her vil partnerskaber med ikke-statslige eller internationale aktører være udgangspunktet for Danmarks engage-

Nepal. Foto: Mikkel Østergaard/Danida.

Nepal – Borgerkrig, kup, folkelig opstand og fredsproces

I februar 2005 fjernede den nepalesiske konge den siddende koalitionsregering og placerede, støttet af den nepalesiske hær, sig selv på magten. Demokratiets institutioner blev sat ud af kraft. Politikere, aktivister og andre oppositionskræfter blev fængslet. Menneskerettigheds- og sikkerhedssituationen, der efter 10 års væbnet konflikt med et maoistisk oprør allerede var kritisk, blev yderligere forværret. I den situation fastholdt Danmark sit mangeårige engagement og søgte at imødegå udviklingen ved at skrue op for støtten til de kræfter, der arbejdede for demokrati, menneskerettigheder, fremme af en fredelig løsning på den væbnede konflikt og fastholdelse af det fatigdomsorienterede reformprogram. Sammen med den øvrige del af donor-samfundet (ikke mindst EU) opstillede Danmark samtidig klare betingelser for at fortsætte støtten til centrale statslige indsatsområder som f.eks. uddannelses. 15 måneder senere – og efter omfattende folkelige protester over hele Nepal – trådte kongen i april 2006 tilbage. Det blev startskuddet til den igangværende freds- og forsoningsproces i Nepal. En proces, der har Danmark som en central, aktiv og troværdig støtte.

ment. Et samarbejde, der tilpasses omstændighederne, giver fortsat mulighed for indflydelse til fordel for de mennesker hvis frihed og levevilkår, vi ønsker at forbedre. Hvis udviklingen i et land over længere tid går i en markant negativ retning, hvis vores krav om ændringer konsekvent overhøres og hvis mulighederne for at imødegå udviklingen svinder, vil Danmark være parat til at sige fra. Vi vil søge at koordinere reaktioner på en negativ udvikling i et partnerland med andre donorer – i særdeleshed inden for EU-kredsen.

Hovedparten af det danske engagement vil være koncentreret i partnerlandene, men Danmark vil også have fleksibilitet til at kunne yde en hurtig og kortsigtet indsats i enkelte lande. Det kan være for at reagere på en pludselig opstået eller truende konflikt, katastrofe eller en aktuel mulighed for at skabe forandring. I skrøbelige stater er behovet for fleksible indsatser særlig stort samtidig med, at der er behov for en langsigtet indsats, så landene kan blive mere robuste og tage vare på egen udvikling.

Effektivt og fokuseret udviklingssamarbejde der skaber resultater

Danmark og udviklingslandene har krav på mest mulig udvikling for hver bistandskrone. Det kræver et effektivt udviklingssamarbejde, der skaber resultater. Danmark vil derfor bygge på internationale principper om effektiv udviklingsbistand, såsom Paris-erklæringen, Accra-handlingsplanen og principperne for god humanitær donoradfærd. Dette vil ske i tæt dialog med partnere.

Bedre resultater kræver et mere fokuseret samarbejde og større international arbejdsdeling. Danmark vil derfor fokusere sit ud-

viklingspolitiske engagement på landeni-veau på få udvalgte udfordringer defineret i samarbejde med lokale partnere og andre udviklingsaktører. Danmark vil gå forrest på udvalgte områder, mens vi vil overlade det til andre at bidrage på andre områder. For at sikre større effekt af den danske bistand, vil vi støtte færre, men større programmer i hvert partnerland, og vi vil fokusere den multilaterale bistand på færre organisationer med vægt på de, der mest effektivt leverer de ønskede resultater. Valg af indsatsområder vil tage udgangspunkt i lokale behov og danske politiske prioriteter og bygge på danske kompetencer.

Danmark vil sammen med andre progressive kræfter gå i spidsen for øget arbejdsdeling mellem alle udviklingsaktører. EU har her en særlig rolle at spille. Øget arbejdsdeling giver ikke alene en mere effektiv udnyttelse af den samlede udviklingsbistand. Det bidrager også til, at udviklingslandene undgår for mange aktører med forskellige interesser og krav.

Danmark vil arbejde med de demokratiske kræfter i partnerlandene. Vi vil styrke et demokratisk ejerskab, der sikrer aktiv involvering af befolkning, parlamenter, civilsamfundsorganisationer og andre ikke-statslige aktører i den politiske dialog om landets udvikling. Landenes regeringer skal stå til ansvar over for landets egne borgere og ikke kun over for internationale donorer.

Ejerskab i det lokale samfund og regering er afgørende for effektivt udviklingssamarbejde og bæredygtige resultater. Løsninger skal skabes lokalt og være en integreret del af landenes egen udviklingsdagsorden. Danmark skal sammen med andre udviklingsaktører tilpasse sig udviklingslandenes prioriteter, strategier og systemer for at understøtte det lokale ejerskab. Der skal være forudsigelighed i vores prioriteter og bistandsmidler, og der skal være gennemsigtighed i beslutninger, krav og konsekvenser. Danmark vil være åben over

CASE

Kenya. Foto: Jørgen Schytte/Danida.

Målbare resultater på flere niveauer

DFID, Storbritanniens officielle udviklingsorganisation, har gode erfaringer med at måle og formidle resultaterne af udviklingssamarbejdet. Briterne anvender bl.a.

forskningsresultater fra Verdensbanken til f.eks. at dokumentere over for parlamentet og befolkningen, at britisk udviklingsbistand hvert år medvirker til at løfte mere end tre millioner fattige permanent ud af fattigdom. Et andet eksempel på resultatmåling af udviklingsbistanden findes i den amerikanske udviklingsorganisation Millennium Challenge Corporation (MCC). Organisationen har skabt sin egen regelbaserede måde at følge udviklingen på ud fra sytten målbare indikatorer, der trækker på anerkendte og uafhængige kilder. Denne regelbaserede tilgang gør det muligt at udarbejde en samlet resultatpræsentation, der kan

sammenlignes fra land til land og inden for forskellige indsatsområder. Resultaterne i dansk udviklingsbistand måles og præsenteres på flere niveauer. Resultater på de enkelte aktiviteter præsenteres i en søgbar, offentlig database. De mere overordnede resultater – som 2015 Målene, bistandseffektivitet og de tværgående emner – præsenteres på www.danida.dk, mens de tværgående erfaringer om, hvad der virker og ikke virker, præsenteres på www.evaluering.dk. Der er forskellige typer resultater, men også forskellige behov for information herom. En differentieret kommunikationsindsats har til formål at imødekomme dette.

for partnerlandenes regeringer, parlamentet og befolkning om forvaltningen af den danske udviklingsbistand og tage medansvar for resultaterne af den.

Resultater skal dokumenteres og kommunikeres

Udviklingsresultater skal dokumenteres, evalueres og kommunikeres. Viden om, hvad der virker og ikke virker, giver mulighed for løbende at forbedre vores engagement. Og det giver en basis for åben kommunikation om udviklingssamarbejdet – i Danmark såvel som i modtagerlandene.

Danmark vil videreudvikle måling af resultater. Udviklingssamarbejdet handler ikke bare om bygning af brønde og retssale, men også om mindre håndfaste og målelige forandringer, såsom opbygning af myndighedernes kapacitet til at levere serviceydelser, større anerkendelse af kvinders rettigheder og fremme af forsoning i konfliktområder. Resultaterne skal afspejle den samlede indsats, som skabes i samarbejde med partnerlandet og andre udviklingsaktø-

rer, snarere end den afgrænsede danske indsats. Den interne læring skal styrkes gennem forskning og evaluering, og denne viden skal bruges i planlægning af nye indsatser samt i oplysning om udviklingssamarbejdet. Danmark vil øge samarbejdet med andre nationale og internationale aktører og institutioner om dokumentation af resultater og udveksling af viden.

Fra dansk side vil vi fortsat sikre en solid kommunikation om udviklingslandenes udfordringer og resultaterne af det internationale udviklingssamarbejde for at fastholde og udbygge den folkelige forankring. Den brede folkelige og politiske opbakning skaber et robust grundlag for vores udviklingspolitiske engagement og gør det muligt at tage de risici, der skal til for at skabe bæredygtige resultater. Derfor vil vi kommunikere åbent og troværdigt om resultaterne og om udviklingsproblematikker generelt.

Danmark skal gennem bl.a. public diplomacy fortsat udbrede kendskabet til vores

udviklingsengagement internationalt såvel som lokalt i udviklingslandene. Danmarks aktive udviklingspolitik er en vigtig del af vores internationale engagement. Det giver os en styrket profil og position i international sammenhæng, som vi aktivt skal anvende til at søge indflydelse.

Sammenhængende dansk politik for udvikling

Udviklingspolitik og bistand alene er ikke tilstrækkeligt for at bekæmpe fattigdom og fremme social, økonomisk og miljømæssig bæredygtig udvikling. Udviklingsbistanden er kun en del af de samlede kapitalstrømme til udviklingslandene. Borgernes egne indtægter suppleres af overførsler fra familiemedlemmer, der arbejder i udlandet. Handel, udenlandske investeringer og andre kapitaloverførsler understøtter udviklingen af erhvervslivet. Udviklingslandene bliver samtidig i stadig

større grad en del af en globaliseret verden, hvor andre landes politikker i højere grad påvirker deres muligheder for udvikling. En styrket dansk indsats handler derfor ikke alene om bedre udviklingsbistand, men i høj grad om at styrke det samlede danske engagement, der berører udviklingslandene.

Danmarks udgangspunkt for at skabe øget sammenhæng mellem alle de dele af dansk politik, der relaterer sig til udviklingslandene, er godt. Vi vil bygge på de eksisterende strukturer for koordination og f.eks. samtænkning mellem civile og militære indsatser, ligesom vi vil bygge videre på de positive erfaringer med at skabe sammenhæng mellem udviklingspolitikken og andre politikområder, der allerede er indhøstet.

Styrket sammenhæng mellem relevante politikker

En lang række danske politikområder kan have konsekvenser – positive som negative – for udvikling. Det er alt fra forsvars- og sikkerhedspolitik, handelspolitik, erhvervs politik og arbejdsmarkedspolitik til landbrugspolitik, skattepolitik, miljø-, klima- og energipolitik.

Manglende sammenhæng mellem politikker og instrumenter kan underminere indsatsen for at bekæmpe fattigdom og skabe bæredygtig udvikling. Danmark vil derfor styrke sammenhængen mellem relevante danske politikker og instrumenter, så vi opnår en større synergi til fordel for udvikling.

Danmark vil også bidrage til bestræbelserne på at styrke sammenhængen mellem EU's politikområder og instrumenter til fordel for udviklingen i verdens fattigste lande. Danmark vil støtte EU's ambitiøse indsats på området og arbejde tæt sammen med Kommissionen og de øvrige medlemslande med udgangspunkt i allerede aftalte prioriteter for indsatsen. Her

vil fokus bl.a. være på konsekvenserne for udviklingslandene på områder som handel og finansiering, fødevarerforsynings-sikkerhed, klimaforandringer, sikkerhed og migration.

Styrket sammenhæng mellem udviklingspolitiske instrumenter

Danmark vil i sit engagement anvende alle relevante instrumenter i udviklingspolitikken for at skabe resultater. Det gælder politisk dialog, multilaterale og bilaterale udviklingsindsatser såsom sektorprogrambistand og budgetstøtte, handels- og kommercielt samarbejde, humanitær bistand og civilsamfundsstøtte.

Sammenhængen mellem de forskellige udviklingspolitiske instrumenter skal styrkes – med respekt for de enkelte instrumenters mål, principper og virkemidler. Danmark vil bl.a. afhjælpe de underliggende årsager til sårbarhed ved at kæde nødhjælp og udvikling tættere sammen. Vi vil styrke vores indsats i partnerlande ved at kombinere denne mere systematisk med en multilateral politisk indsats og omvendt.

Danske kompetencer skal arbejde for udvikling

Danmark vil bygge sit udviklingspolitiske engagement på sine kompetencer inden for udvikling. Danmark er en anerkendt og respekteret aktør i det internationale udviklingssamarbejde, og dansk udviklingsbistand bliver ofte fremhævet som en af verdens bedste. Danmark ses som en partner, der er troværdig og åben i samarbejdet med udviklingslandene.

Danske kompetencer udspringer af både den måde, vi har organiseret vores samfund på og mere specifikke erfaringer inden for forskellige sektorer. Demokrati, individuel frihed, åbenhed og ligestilling er danske kerneværdier, og vores eget arbejde på disse områder giver os erfaringer, vi kan dele med andre. Danmarks

aktive foreningsliv viser nytten af at fremme et stærkt civilsamfund. Og dansk erhvervsliv har stærke kompetencer inden for eksempelvis miljø, energi og landbrug. Som et lille land med stor international handel kender vi vigtigheden af løbende at tilpasse sig skiftende markeder, sikre ordentlige arbejdsforhold og social ansvarlighed og satse på innovation og teknologiudvikling. Dansk forskning er internationalt anerkendt og bidrager til nye, vidensbaserede løsninger.

Danske kompetencer skal arbejde for udvikling. Det tætte og strategiske samarbejde med repræsentanter fra offentlige myndigheder, civilsamfundet, erhvervslivet, arbejdsmarkedets parter og uddannelses- og forskningsinstitutioner vil blive udbygget i de kommende år.

DANMARK VIL

- Styrke det internationale samarbejde for at fremme frihed, menneskerettigheder, demokrati, god regeringsførelse og korruptionsbekæmpelse
- Sætte respekt for menneskers frihed og rettigheder og demokratisk udvikling højt på dagsordenen for dialogen med udviklingslandene
- Styrke indsatserne til opbygning af frie, demokratiske samfund, der baserer sig på retsstatsprincipper, lige rettigheder for alle, åbne politiske processer og folkelig deltagelse og en effektiv og ansvarlig offentlig sektor
- Styrke uafhængige og mangfoldige civilsamfund i udviklingslandene og støtte civilsamfundsorganisationer, der arbejder for åbne samfund, menneskerettigheder og demokrati
- Bekæmpe korruption i alle former og på alle niveauer i samfundet

FRIHED, DEMOKRATI OG MENNESKE- RETTIGHEDER

Fremme af frihed, menneskerettigheder og demokrati er fundamentale værdier og målsætninger i sig selv. Anerkendelse af individets rettigheder er samtidig grundlaget for frihed, retfærdighed og fred i verden. Demokratiske samfund baseret på retsstatsprincipper og respekt for menneskerettighederne giver mennesker frihed fra diskrimination og overgreb, lige muligheder for frit at ytre sig, bestemme over eget liv og deltage i samfundet.

Internationalt samarbejde skal fremme fælles normer

Menneskerettighederne er universelle værdier, der giver det enkelte menneske grundlæggende rettigheder og friheder. Menneskerettighederne er et ideelt udgangspunkt for globalt samarbejde og dialog. Danmark vil styrke internationale og regionale institutioner og fora, der har mandat til at beskytte og fremme menneskerettighederne. Danmark vil i FN og andre normsættende fora fremme menneskerettigheder og demokrati og arbejde for fælles høje standarder for god regeringsførelse og korruptionsbekæmpelse. Det skal bl.a. ske i tættere samarbejde med lande, der deler vores demokratiske

værdisæt. Vi vil gå i kritisk dialog med regeringer, civilsamfund og andre ikke-statslige aktører for at imødegå forsøg på at udvande eksisterende forpligtelser. Et tæt EU-samarbejde er her væsentligt.

En offensiv indsats for menneskers frihed og rettigheder

Danmark vil gå i spidsen, når det gælder respekt for menneskers frihed og rettigheder og fremme af demokratisk udvikling. Disse rettigheder skal respekteres, og regeringers manglende efterlevelse skal have konsekvenser.

Gennem udviklingssamarbejdet vil vi fremme samarbejdspartneres vilje og evne til at efterleve de menneskeretlige forpligtelser og støtte lande, der har vilje, men ikke kapacitet til at sikre borgerne grundlæggende rettigheder og friheder. Danmark vil styrke de grundlæggende principper for retsstaten og bidrage til at opbygge velfungerende retssystemer i partnerlandene. Privat ejendomsret og nem og sikker adgang til retssystemet er fundamental for økonomisk velstand i et samfund og skal derfor garanteres for alle i samfundet. Der skal særligt sikres mod

Retsbygning i Jinja i Uganda hvor Danmark har bidraget til køb af inventar og renoveret de gamle bygninger. Foto: Mikkel Østergaard/Danida.

diskrimination, så også fattige og marginaliserede grupper som oprindelige folk opnår lige rettigheder og lige adgang. Men det er ikke nok. De skal også kende deres rettigheder og have mulighed for at gøre krav på dem. Det vil Danmark bidrage til. Vi vil også yde støtte til lokale, nationale og regionale menneskerettighedsinstitutioner og civilsamfundsorganisationer, der arbejder for åbne samfund, respekt for menneskerettighederne og demokrati.

Børn har særlige rettigheder og behov

Børn er som alle andre mennesker beskyttet af menneskerettighederne. De har dog en række særlige behov, som det er vigtigt at tage hensyn til. Danmark vil bidrage til at sikre respekt for børn og unges rettigheder. Børn og unge udgør over halvdelen af jordens befolkning og er den mest udsatte gruppe under fattigdom, katastrofer og konflikter. Børn og unge udgør samtidig fremtiden for ethvert samfund. For at kunne opnå 2015 Målene er det derfor afgørende, at udviklings samarbejdet også retter sig mod de fattige børn og unge. De skal sikres en opvækst, der sætter dem i stand til selv at leve i og bidrage til deres samfund. Det kræver bl.a., at fattige børn

og unge får adgang til sundhed og uddannelse, at børn ydes særlig beskyttelse under konflikter og katastrofer og at der tages hensyn til særligt udsatte grupper af børn og unge. Danmark vil gennem udviklingspolitikken bidrage til at beskytte børn mod overgreb, svigt og udnyttelse, herunder mod økonomisk udnyttelse og mod at skulle udføre arbejde, som er farligt, griber ind i barnets uddannelse, eller skader barnets sundhed, fysiske, psykiske eller sociale udvikling. Det indebærer eksempelvis, at Danmark vil bidrage til, at børn, der udfører arbejde, gør dette under anstændige forhold, kun udfører arbejde, der tager hensyn til deres alder, og samtidig får mulighed for at uddanne sig.

Åbne, frie og demokratiske samfund

Der er flere erklærede demokratier end nogensinde før, men demokratiske institutioner sikrer ikke i sig selv et velfungerende demokrati. Demokrati er også et spørgsmål om mindretalsbeskyttelse og inddragelse i de politiske processer. Danmark vil bidrage til at styrke demokratiske samfund, hvor de politiske processer er åbne og giver plads til, at alle mennesker frit kan deltage og ytre sig på lige vilkår; hvor retsstatsprin-

cipper og god regeringsførelse hersker; og hvor korruption ikke accepteres. Alle borgere skal have frihed til og mulighed for at deltage i de politiske processer, vælge deres ledere og holde disse til ansvar. Politiske partier skal styrkes, så de kan varetage deres demokratiske funktioner og repræsentere befolkningen. Politiske partier er vigtige for at kanalisere borgernes ønsker og krav til regeringen. Civilsamfund, frie medier og folkelig deltagelse er afgørende for at styrke fattige og marginaliserede menneskers stemme i samfundet.

En stemme til fattige og marginaliserede mennesker

Civilsamfundet kan understøtte det enkelte menneskes frihed og mulighed for at organisere og ytre sig frit og formulere krav og forventninger til regeringer, myndigheder og andre. Danmark vil støtte opbygningen af stærke, uafhængige og mangfoldige civilsamfund. Civilsamfundet skal sikres en stærk stemme såvel i udviklingslandene som regionalt og internationalt gennem forbedring af arbejdsbetingelserne og ved konkret støtte til civilsamfundsorganisationer. Arbejdet for bedre rammebetingelser gennem bl.a. dialog med partnerlandene

CASE

Ghana. Foto: Jørgen Schytte/Danida.

NGO-vagthund i hælene på korrupte entreprenører

Elever og lærere i den ghanesiske landsby Nayorku glædede sig i 2003 over, at der skulle bygges nye klasseværelser. De nye lokaler var en stor forbedring i forhold til den gamle lerklinede skole, hvor det i halvmørket var svært overhovedet at se tavlen. Byggeriet skulle betales med statsgæld, som Ghana havde fået eftergivet gennem det internationale Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) initiativ. Halvvejs gennem byggeriet forsvandt entreprenøren imidlertid, og fire år senere sad eleverne fortsat i halvfærdige lokaler. Få mennesker uden for Nayorku ville have hørt om den halvfærdige skole, hvis ikke et ghanesisk netværk af private civilsamfundsorganisationer havde fået en god idé: Frem for at bede verden om mere bistand ville de kontrollere, at de allerede donerede penge blev brugt som aftalt. Historien om skolen i Nayorku stammer fra netværkets nyhedsbrev, der hver måned hænger korrupte entreprenører og embedsmænd ud. Og hen ad vejen opstår forandringerne. Skolen i Nayorku er i dag færdig til stor glæde for landsbyens lærere og elever.

om lovgivning og spilleregler for foreningsfrihed vil blive fulgt op af krav til civilsamfundsorganisationerne om ansvarlighed og legitimitet. Civilsamfundet kan påvirke de politiske beslutningsprocesser til fordel for fattige, afmægtige og marginaliserede mennesker og i forhold til vigtige emner for samfundet som demokratisering, individers frihed og rettigheder, ligestilling og fredelig konfliktløsning. Dermed sikres en bred folkelig deltagelse og den folkelige kontrol med samfundsudviklingen, der er helt central i demokratiske samfund.

Effektiv og ansvarlig regeringsførelse er afgørende for udvikling

God regeringsførelse er afgørende for at skabe gunstige rammevilkår for den private sektor og effektiv levering af serviceydelser. Kvaliteten af den offentlige sektor, forvaltningen af samfundets ressourcer og mulighederne for at investere i uddannelse, sundhed og infrastruktur er afgørende for at bekæmpe fattigdom og fremme bæredygtig udvikling. Danmark vil bidrage til at forbedre regeringsførelsen i partnerlandene. Den offentlige sektor skal kunne dække befolkningens basale behov og skabe de nødvendige rammer for vækst og udvikling og et friere samfund. Vi vil styrke decentralisering, forvaltning af samfundets ressourcer samt skattesystemerne, så den offentlige sektor mere effektivt kan levere serviceydelser til befolkningen. Myndigheder er til for borgerne og skal stå til ansvar over for parlamentet og i sidste ende befolkningen. Danmark vil derfor sætte fokus på gennemsigtighed, ansvarlighed og uafhængig kontrol. Vi vil arbejde for, at parlamenter, borgere, civilsamfund, den private sektor og medier får bedre adgang til pålidelig information og dermed bedre muligheder for demokratisk kontrol. Større offentlighed om lovgivning, offentlige udgifter og administrative procedurer giver den enkelte borger bedre muligheder for at kræve sine rettigheder og holde politikere og embedsmænd ansvarlige, hvis der sker misbrug af magt eller offentlige midler.

Korruption skal bekæmpes

Danmark kan og vil ikke acceptere korruption – alle mennesker har ret til at leve i frihed fra korruption. Vi vil derfor bekæmpe korruption i alle former og på alle niveauer. Korruption er gift for udvikling, rammer de fattigste hårdest og reducerer statens legitimitet. Korruption underminerer den offentlige sektors virke, afskrækker investorer og hæmmer økonomisk vækst. Danmark vil holde myndighederne i partnerlandene ansvarlige, og vi vil støtte internationale og nationale institutioner i at bekæmpe korruption. Vi vil kræve indsats, der kommer korruptionen til livs. Og vi vil være med til at sikre, at korruption får de nødvendige konsekvenser. Vi vil også have øje for korruptionens politiske, økonomiske og sociale årsager for fremadrettet at reducere korruption i partnerlandene. Et kollektivt pres fra EU for forandringer vil i mange sammenhænge være afgørende for varige resultater.

I samarbejde med partnerlandene vil vi følge udviklingen inden for menneskerettigheder, demokrati, god regeringsførelse og korruption tæt. Vi vil nøje følge landenes fremskridt inden for eksempelvis politiske rettigheder, retsstatsprincipper og korruptionsbekæmpelse, og vi vil sætte mål for udviklingen på områderne.

Hvis dialog ikke fører til forbedring

I tilfælde af systematiske menneskerettighedskrænkelser eller negativ udvikling i korruptionsbekæmpelsen i et partnerland vil vi foretage en konkret vurdering af, hvordan situationen bedst og mest effektivt forbedres med dialog og samarbejde som de primære redskaber. Hvis dialogen ikke fører til en forbedring af situationen, kan det være nødvendigt med andre midler, f.eks. at omlægge den danske bistand, så bistanden primært går til ikke-statslige kræfter, der arbejder for en forbedring af situationen i landet. I yderste konsekvens kan det blive nødvendigt at afbryde samarbejdet.

DANMARK VIL

- Arbejde for øget frihandel, markedsadgang for udviklingslandene og bedre integration i den globale økonomi
- Støtte partnerlande i etablering af rammerne for en markedsbaseret økonomisk vækst med fokus på beskæftigelse
- Fremme udviklingslandenes adgang til ny teknologi og innovation
- Arbejde med alle led fra produktion til forarbejdning, så der skabes arbejdspladser og en mere alsidig produktion i partnerlandene
- Styrke skattesystemer, så udviklingslandene på sigt bliver i stand til selv at finansiere udvikling
- Bidrage til sikkerhedsnet, der giver de fattigste mulighed for at forbedre egne levevilkår

VÆKST OG BESKÆFTIGELSE

Økonomisk vækst og beskæftigelse er en forudsætning for fattigdomsbekæmpelse. Det er aldrig lykkedes noget land at bekæmpe fattigdom uden vedvarende økonomisk vækst. Udviklingslandene fremhæver selv indsatsen for at skabe økonomisk vækst som det afgørende for at løfte mennesker ud af fattigdom. Fattigdom bekæmpes kun gennem en bredt funderet vækst, som fører til mere beskæftigelse. Beskæftigelse, der skaber indkomster til de fattigste, så væksten ikke kun kommer en lille elite til gode. Økonomisk vækst, der er holdbar også på lang sigt, skabes bedst af det private initiativ i samfund, der understøtter virkelyst, kreativitet og iværksætter. Fattige skal have mulighed for og frihed til selv at udnytte deres ressourcer og tage hånd om egen skæbne. Danmark vil derfor sætte særlig fokus på at fremme markedsbaseret økonomisk vækst og beskæftigelse, bl.a. gennem en markant styrkelse af indsatsen for udvikling af den private sektor i udviklingslandene. Indsatserne vil især bygge på Afrikakommissionens anbefalinger.

Udviklingslandenes markedsadgang og integration i den globale økonomi skal øges

Samfund og individer har altid baseret deres velfærd og velstand på handel og økonomisk samkvem. Det er grundlaget for økonomisk udvikling. Danmark

er derfor modstander af toldbarrierer, handelsforvridende subsidier og andre former for protektionisme, der forhindrer, at udviklingslandenes produkter får effektiv adgang til globale markeder. International handel og specialisering er en afgørende forudsætning for økonomisk vækst. Handelspolitik og udviklingspolitik skal derfor spille sammen. Danmark vil gennem EU arbejde for regelbaserede, gennemskelige og liberale handelsregimer, som imødekommer de fattigste landes behov og særlige udfordringer. Danmark vil samtidig støtte partnerlande i at opfylde eksempelvis standarder og kvalitetskrav, så de kan konkurrere på internationale markedsvilkår.

Velfungerende lokale og regionale markeder er vigtige skridt på vejen mod større integration i den globale økonomi, og der er et stort potentiale i at liberalisere handlen regionalt. Øget regional integration vil skabe større hjemmemarkeder og øge regioners konkurrenceevne på de globale markeder. I dag er den lokale samhandel mellem f.eks. afrikanske lande meget begrænset. Danmark vil derfor, særligt i Afrika, opprioritere arbejdet med at fremme regionale frihandelsinitiativer såsom det østafrikanske fællesskabs bestræbelser for at skabe et fælles regionalt marked gennem bl.a. forenkling af regler og foranstaltninger for fremme af import og eksport.

FAKTA

Afrikakommissionens fem initiativer

- Oprette en garantifond, der sikrer lån til små og mellemstore virksomheder i Afrika
- Søge at sikre adgang til energi på lokalt niveau
- Skabe et indeks, der måler Afrikas konkurrenceevne på det globale marked
- Støtte unge afrikanske entreprenører
- Gøre universitetsuddannelser mere erhvervsrettede inden for landbrug, og forbedre erhvervsfaglige uddannelser for at få flere i arbejde

EU's økonomiske partnerskabsaftaler med en række udviklingslande bidrager til at fremme landenes bæredygtige udvikling og fattigdomsbekæmpelse gennem øget handelssamarbejde. Danmark vil medvirke til, at aftalerne er i overensstemmelse med landenes udviklingsbehov og interesser. Vi vil arbejde for, at udviklingslandenes produkter får øget adgang til markeder i OECD-landene og til de nye store vækstmarkeder.

Lokale rammer skal understøtte økonomisk vækst

Økonomisk vækst drevet af den private sektor kræver, at det er attraktivt at investere og drive virksomhed i et land – også for udenlandske investorer. Det forudsætter, at der er økonomisk stabilitet og frihed, retssikkerhed, en ansvarlig og effektiv offentlig sektor, tilstrækkelig infrastruktur og en sund, veluddannet arbejdskraft. Danmark vil i dialogen med det enkelte partnerland fokusere på, hvor udfordringerne for den private sektor er størst. Det kan være manglende adgang til finansielle ydelser for såvel den enkelte husholdning som for virksomheder og entreprenører, utilstrækkelig infrastruktur, ustabil energi- og vandforsyning, lav kapacitet til at udnytte ny forskning og teknologi eller manglende håndhævelse af lovgivning og privat ejendomsret.

At fremme og håndhæve privat ejendomsret eller brugsret er afgørende for den enkeltes incitament til at investere i jord og anden ejendom. Det er samtidig en forudsætning for adgang til kredit. Når jord og andre aktiver kan stilles som sikkerhed for et lån, frigøres ressourcer til at investere fremadrettet og derved øges produktiviteten. Samtidig skal også de fattigste og marginaliserede grupper sikres adgang til de finansielle markeder og produkter som f.eks. mikrolån og -kreditter. Adgang til et velfungerende, ukorrumpert og upartisk retssystem gør det ligeledes mere attraktivt at operere i den formelle økonomi, hvor det at kunne gå rettens vej og løse konflikter er med til at frigøre et ellers uudnyttet potentiale. Når en større del af befolkningen aktivt søger ud af den uformelle og ind i den formelle økonomi, øges beskatningsgrundlaget. Dermed er flere med til at bidrage til landets udvikling.

En væsentlig udfordring for mange udviklingslande de kommende år vil være at udstyre de store og voksende ungdomsårgange med tekniske og faglige færdigheder, som opfylder erhvervslivets behov for kvalificeret arbejdskraft og øger de unges beskæftigelsesmuligheder. Det er af afgørende betydning for virksomheders produktivitet og konkurrenceevne. Børn og unge er de ressourcer, som udvik-

lingslandene skal bygge deres fremtidige økonomiske udvikling på. Mange udviklingslande har oplevet store forbedringer i forhold til primær uddannelse, men ungdomsuddannelser, lærlingeordninger og videregående uddannelser halter bagefter. Disse skal derfor styrkes med større fokus på erhvervsmæssig anvendelse og bedre kobling til efterspørgslen fra den private sektor.

Den private sektor omfatter mange aktører, herunder landbruget og private produktions- og servicevirksomheder. Kommercielle offentlige virksomheder og offentlig-private partnerskaber kan også spille en produktiv rolle. Fælles er, at de fungerer på markedsvilkår og trives bedst i et sundt erhvervsklima, og hvor der er et velfungerende arbejdsmarked. Der skal være åben dialog mellem den private sektors organisationer og det offentlige i udviklingslandene, og der skal være frihed til at danne foreninger, der kan indgå i dialogen. Danmark lægger vægt på, at arbejdstagerrettigheder respekteres. ILO (International Labour Organisation) har en vigtig rolle at spille i relation til at fremme arbejdet for velfungerende arbejdsmarkeder.

Vi vil følge og måle fremskridt i forhold til at skabe gunstige rammer for økonomisk vækst. F.eks. vil vi sammen med partnerlandene i Afrika måle konkurrencedygtigheden med fokus på unødvendigt bureaukrati og korrupsion.

Ny teknologi og innovative partnerskaber

Danmark vil fremme innovation og innovative partnerskaber mellem forskellige danske offentlige og private aktører, der kan bidrage til kapacitetsopbygning, vidensbaserede løsninger samt produktion i udviklingslandene. Danmark vil styrke udviklingslandenes muligheder for at anvende ny teknologi og innovative løsninger. Adgang til teknologi og innova-

Kenya. Foto: Klaus Holsting/Danida.

Soldreven vandforsyning betales over mobiltelefonen

Rent vand langt ude på landet i Afrika kan være andet og mere end en håndpumpe.

Eksempelvis er der i fattige landområder i Kenya indført en innovativ vandforsyningsløsning. Ved hjælp af en pumpe drevet af solpaneler kombineret med en lagertank til vandet kan landbefolkningen få adgang til rent vand og inddrages som partnere i salg og distribution af vandet. Betalingen for vandet er også innovativ og sker via mobiltelefoner og dataoverførsel. Denne løsning har resulteret i, at flere fattige i landområderne har fået sikker og nem adgang til rent vand.

tion kan hjælpe udviklingslandene til at springe udviklingstrin over.

Dansk udviklingsbistand skal ikke bindes til danske virksomheder, men partnerskaber med dansk erhvervsliv tilskynder investeringer i udviklingslandene og giver udviklingslandene adgang til ny viden og teknologi, f.eks. inden for landbrug og grøn vækst. Gennem samarbejde mellem danske virksomheder og virksomheder i udviklingslandene kan vi aktivt fremme, at danske virksomheder etablerer sig i udviklingslandene og her påtager sig et samfundsansvar. Det kræver risikovillighed og et langsigtet engagement. Danske virksomheder og virksomheder i udviklingslandene kan i partnerskab fremme principperne om ansvarlig virksomhedsdrift. Ved at indarbejde arbejdstagerrettigheder, menneskerettigheder, miljø og antikorruption i deres forretning påtager de sig et samfundsansvar og bidrager til en bæredygtig udvikling, samtidig med at de sikrer deres konkurrenceevne på sigt. Danske forsknings- og uddannelsesinstitutioner kan bidrage på områder, hvor dansk forskning har høj international standard. Det skal sikres, at forskningsresultater bringes i anvendelse i udviklingslandene.

Produktion og forarbejdning skaber arbejdspladser

Danmark vil bidrage til, at produktionen i udviklingslandene gøres mere alsidig og at varer i højere grad forarbejdes, før de eksporteres. Det vil give arbejdspladser og øgede indkomster, samt mindre afhængighed af import. En økonomisk vækst, der er bredere funderet, er mindre sårbar over for globale prisudsving på enkelte varer.

Stadig flere fattige bor i byerne. Både højere produktivitet i landbruget og en forøgelse af beskæftigelsen i byerne er derfor nødvendig for at reducere fattigdom. Et særligt dansk fokus vil være at fremme

beskæftigelse for de store ungdomsårgange især i Afrika. Det kan også skabe alternativer til migration, herunder illegal migration.

Danmark vil arbejde med alle led i produktionen – ”fra jord til bord”. Vi vil arbejde for, at der skabes værditilvækst i alle led af kæden mellem producent og forbruger og fokusere vores indsats på de brancher, der har det største udviklingspotentiale. I mange udviklingslande er potentialet for fattigdomsorienteret økonomisk vækst størst inden for landbrugs- og agroindustrien. Fattige jordbrugere skal kædes sammen med forarbejdningsvirksomheder og have adgang til ny viden og teknologi, kredit og servicevirksomheder for at kunne kommercialisere deres produktion og øge deres indkomster. Afhængig af lokale forhold vil andre brancher også kunne bidrage med vigtig beskæftigelse. Små og mellemstore produktions- og servicevirksomheder skal have adgang til finansielle ydelser og markedsinformation for at kunne investere og udvikle sig og derved skabe flere arbejdspladser. Mikrofinans vil være et vigtigt instrument til at nå fattige småbønder og mindre erhvervsdrivende, herunder unge og kvinder.

Højere produktivitet og bedre udnyttelse af ressourcerne i landbruget vil også bidrage til øget fødevarerforsyningsikkerhed og dermed mindske risikoen for fødevarerangel og sult. Danmark vil derfor internationalt og i partnerlandene arbejde for at skabe gunstige vilkår for udbygning af fødevarerproduktion og distribution. Danmark vil også arbejde for, at der udvikles forsikringsordninger, der f.eks. mindsker risikoen ved at specialisere sin produktion, hvis høsten slår fejl.

Økonomisk vækst skal finansiere udvikling

Økonomisk vækst øger skattegrundlaget i det enkelte land. Det skal udnyttes til at finansiere bedre udvikling for landets

CASE

Kenya. Foto: Mikkel Østergaard/Danida.

Værdikæder – fra jord til bord

I Naivasha-distriktet i Kenya var den mælk, der blev solgt på markedet, af dårlig kvalitet og fortyndet med vand. Kunderne efterspurgte bedre mælk.

Det ville mælkesælgerne gerne levere, men de havde ikke den nødvendige viden og kunnen til at vurdere mælkekvaliteten hos de bønder, de købte råmælken af.

Mælkens vej fra mælkebonde til mælkeopkøber til mejeri til kunde udgør en værdikæde. Når værdikæden fungerer rigtigt, stiger værdien af varen i hvert enkelt led. Der skabes merværdi, som frigøres, når produktet når det endelige marked. Salget på markedet skaber en pengestrøm, som går til underleverandører og producenter af råvarer. Det er denne pengestrøm, der skal sikre en øget indkomst for

udviklingslandenes landbefolkning. Jo højere kvalitet i hvert led af kæden jo højere aflønning.

I Kenya har Danmark støttet landbrugsrådgiveres viden om mælkeproduktion, producenternes produktionsmetoder og mælkeopkøbernes evne til at vurdere kvaliteten af råmælken. Flere led i værdikæden er således blevet styrket. Det er nu ikke bare muligt at købe federe mælk i Naivashadistriktet, den danske støtte har også bidraget til at fremme økonomisk vækst og udvikling.

borgere. Danmark vil støtte opbygningen af mere effektive skattesystemer, så partnerlandene bliver i stand til på sigt selv at finansiere offentlige udgifter til bl.a. sundhed, uddannelse, infrastruktur, vand og sanitet. Et større skattegrundlag skaber også mulighed for tiltag, der kommer de fattigste til gode. Midler, der illegalt unddrages beskatning, skal opfanges og indgå i landenes egen finansiering af udvikling. Indtægter fra udvinding af naturressourcer skal komme hele samfundet til gode. Danmark vil støtte internationale tiltag til at modvirke skattely og illegale finansielle overførsler.

Der skal tages hånd om de mest sårbare

En stor del af de fattigste på kloden har ikke de nødvendige ressourcer til at tage del i den økonomiske vækst eller ikke den nødvendige frihed til at gribe en mulighed for at forbedre egne levevilkår. Mange fattige husholdninger må ty til drastiske overlevelsesstrategier som salg af aktiver og ejendele eller trække deres børn ud af skolen for at modstå selv mindre og

måske midlertidig økonomisk tilbagegang. Det fastholder dem i en sårbar og magtesløs situation. Disse mennesker skal ikke lades i stikken. Danmark vil bidrage til sikkerhedsnet, der giver de fattigste redskaber til at forbedre deres egen situation. Sikkerhedsnet kan tage form af målrettede overførsler af mad eller penge til de mest sårbare, men det giver ofte bedre mening at give såsæd og gødning til udsatte bønder frem for alene at give fødevarerhjælp.

DANMARK VIL

- Være helt i front i det internationale arbejde for ligestilling
- Fokuser på ligestilling i dialogen og samarbejdet med partnerlandene
- Arbejde særligt på at styrke kvinders frihed, rettigheder og økonomiske muligheder
- Øge indsatsen for at fremme seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder, og styrke fokus på befolkningstilvækst
- Styrke indsatsen for pigers og kvinders adgang til uddannelse og sundhedsydelser
- Sikre bedre beskyttelse af kvinders rettigheder i konflikt- og genopbygningssituationer og fremme kvinders deltagelse i fredsopbygning

LIGESTILLING

Ligestilling mellem kønnene er en fundamental rettighed, der ikke kan gradbøjes. Ligestilling er samtidig afgørende for udvikling. Manglende ligestilling betyder et enormt uudnyttet økonomisk potentiale. Kvinder skal derfor sikres bedre muligheder for at udfolde deres ressourcer. Det kræver, at kvinder får samme rettigheder, muligheder og indflydelse som mænd. Kvinder skal have samme adgang til f.eks. demokratiske og finansielle institutioner, sundhedsydelser, uddannelse og arbejdsmarked som mænd. På den måde får kvinder større frihed til selv at bestemme over egen situation.

Danmark vil øge den globale opmærksomhed på ligestilling og stå i spidsen for at fremme ligestilling og kvinders frihed, rettigheder og muligheder. De internationale forankrede forpligtelser og normer vedrørende ligestilling bør være udgangspunkt for dialog på globalt såvel som nationalt plan.

Der er sket mange fremskridt på ligestillingsområdet i de senere år. Særligt i forhold til pigers adgang til uddannelse. Men der er stadig lang vej igen, når det gælder retslig, økonomisk og politisk ligestilling såvel formelt som i praksis. For mange kvinder i udviklingslandene begrænser ulighed og diskrimination stadig deres muligheder for at komme ud af fattigdom og deltage aktivt i samfundslivet. Ligestilling er i mange sammenhænge stadig, og i nogle lande i stigende grad, konfliktbetonet og forbundet med tabu.

Danmark vil være opmærksom på kulturelle og religiøse forskelle, men vi vil ikke gå på kompromis med de universelle menneskerettigheder. Kultur, traditioner eller national lovgivning kan ikke undskylde eller legitimere overgreb på liv og frihed såsom kvindelig omskæring, børneægteskaber eller forskel på mænd og kvinders ret til at eje. Her vil vi insistere på retten til at sætte krænkelserne på dagsordenen og indgå i en kritisk dialog om positive forandringer.

Kvinders frihed og rettigheder skal styrkes

Danmark vil sætte ligestilling i centrum i dialogen med partnerlandene og i udviklingssamarbejdet. På den måde kan vi være med til at sikre bedre lovgivningsmæssige, administrative og kulturelle rammer for, at kvinder kan opnå politisk og økonomisk indflydelse på lige fod med mænd. Danmark vil arbejde for forandringer af institutioner, politikker og lovgivning for at fremme ligestilling. Dels gennem dialog med partnerlandene og dels gennem særlige indsatser, eksempelvis i forhold til diskriminerende lovgivning eller administration.

Danmark vil sætte særligt fokus på at fremme kvinders frihed, rettigheder, økonomiske muligheder og politiske deltagelse. Kvinder skal på lige fod med mænd sikres adgang til og kontrol over ressourcer såsom jord samt adgang til finansielle ydelser. Respekt for privat ejendomsret for både mænd og kvinder er afgørende for, at

CASE

Tidligere amerikansk udenrigsminister Madeleine Albright. Foto: Stefan Katic/Danida.

Fakkelkampagne sætter spot på ligestilling

Danmark har høstet international anerkendelse for at sætte ligestilling og kvinders muligheder på den

internationale udviklingsdagsorden gennem MDG3 fakkel kampagnen (FN's 2015 Mål nr. 3 – øge ligestilling mellem kvinder og mænd). Udviklingsministeren har i løbet af kampagnen overrakt næsten 150 fakler til så fremtrædende personer som Ban Ki-moon, Hillary Clinton og Madeleine Albright. Faklen gives til mennesker, der forpligter sig til at gøre en særlig indsats for at forbedre kvinders vilkår. Kampagnen har sat fokus på, at ligestilling både er afgørende i sig selv og for at opnå 2015 Målene. Kampagnen har skabt konkrete resultater også lokalt. Da palæstinensiske kvindeorganisationer tog imod faklen,

lovede de at forstærke indsatsen mod æresdrab på kvinder, og det er lykkedes dem at skabe national debat om æresdrabene. Da Tanzanias præsident Kikwete fik faklen, lovede han bl.a. at øge kvinders politiske indflydelse, og der gennemføres nu en ny national strategi på området. Baseret på det momentum kampagnen har skabt, afholdt Danmark i marts 2010 en international konference om MDG3, som resulterede i konkrete anbefalinger til højniveaumødet om 2015 Målene i september 2010 i New York. Anbefalingerne sigter på at styrke kvinders rettigheder og muligheder.

kvinder også har frihed til og mulighed for at bidrage til velfærd og velstand.

Adgang til uddannelse styrker kvinders økonomiske muligheder

Alt for mange piger nægtes ordentlig skolegang af økonomiske eller kulturelle årsager, og alt for mange kvinder nægtes adgang til videregående uddannelser, efteruddannelse og træning. At få en uddannelse er afgørende for kvinders adgang til arbejdsmarkedet. Det bidrager til kvinders økonomiske uafhængighed og gør dem i stand til at forsørge sig selv og deres familier.

Danmark vil arbejde for at sikre pigers og kvinders adgang til uddannelse. Uddannelse er afgørende for den enkelte kvinde og hendes familie, men kvinders uddannelse og deltagelse på arbejdsmarkedet frigiver samtidig et enormt potentiale for at skabe øget vækst og velstand i et samfund.

Seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder – en selvfølge under pres

Danmark vil øge indsatsen for at fremme seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder. Både som et mål i sig selv og som et redskab til at begrænse den stigende befolkningstilvækst. Kvinder skal have ret til at bestemme over egen krop og adgang til de nødvendige sundhedsydelse i forbindelse med graviditet og fødsel. Over en halv million kvinder i udviklingslandene dør hvert år som følge af komplikationer i forbindelse med graviditeter. Langt de fleste kunne reddes, hvis der var adgang til kvalificerede sundhedsklinikker. Sundhedssystemerne skal derfor styrkes, så de kan håndtere kvinders og børns særlige sundhedsbehov.

Selvom antallet af børn per familie de seneste årtier er faldet i mange udviklingslande, stiger det samlede befolkningstal fortsat markant. Det lægger pres på de i forvejen knappe ressourcer, og det fastholder familier i fattigdom. Danmark vil øge fokus på befolkningstilvækst og

arbejde for en ambitiøs dagsorden på området inden for særligt EU og FN. Adgang til familieplanlægning, sundhedsinformation og moderne prævention for kvinder og mænd samt til sundhedsydelse for kvinder og børn skal styrkes. Danmark vil arbejde for, at de millioner af kvinder i udviklingslandene, der ønsker at bruge prævention, også får adgang hertil. Bedre adgang til uddannelse er vigtigt. Piger, der uddanner sig, vælger at få færre børn og er bedre i stand til at sørge for deres børns uddannelse, sundhed og ernæring. Kvinders ret til at bestemme, hvor mange børn, de ønsker at føde, med hvem og hvornår, er samtidig vigtige forudsætninger for at styrke kvinders adgang til uddannelse og beskæftigelse.

Et stærkt stigende befolkningstal vanskeliggør udviklingslandenes tilpasning til klimaforandringerne og sætter de allerede hårdt belastede naturressourcer under yderligere pres. Danmark vil derfor sætte seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder, befolkningstilvækst og

klimaforandringer på den internationale dagsorden. Danmark vil endvidere arbejde for, at ligestilling indgår i den internationale klimaindsats.

Danmark vil fortsat bidrage til at bekæmpe hiv/aids, der i høj grad også rammer kvinderne. Der er sket fremskridt, særligt i forhold til adgang til behandling og forebyggelse af mor-til-barn smitte. Men der er fortsat lang vej igen, særligt når det gælder forebyggelse. For hver gang to hiv-smittede kommer i behandling, bliver fem nye smittet. For kvinder i den fødedygtige alder er aids nu den førende dødsårsag. Danmark vil bl.a. fokusere på forebyggelse af smitte og gøre en indsats i forhold til særligt sårbare grupper. Der er også behov for at styrke sundhedssystemerne, så de bedre kan håndtere hiv/aids-epidemien.

Kvinder – en ressource til at skabe stabile og fredelige samfund

Kvinder og børn er særligt udsatte under og efter konflikter samt i forbindelse med katastrofer. Danmark vil yde særlig beskyttelse til kvinder under disse forhold og være med til at sikre frihed fra overgreb. Kvinder marginaliseres ofte i fredsforhandlinger og efterfølgende genopbygningsprocesser, og dermed går værdifulde ressourcer tabt. Danmark vil fremme kvinders aktive medvirken på lige fod med mænd på alle niveauer i fredsprocesser, demokratisering og genopbygning, herunder retsoppgør mod de ofte massive seksuelle overgreb på kvinder i konfliktsituationer.

DANMARK VIL

- Styrke den internationale og regionale kapacitet til konfliktforebyggelse, fredsbevarelse og genopbygning samt den internationale retsorden
- Afhjælpe humanitære behov og bidrage til at sikre beskyttelse af dem, der rammes af konflikt, kriser og katastrofer, særligt kvinder, børn, flygtninge, internt fordrevne og marginaliserede grupper
- Bidrage til statsopbygning og fredsopbygning i skrøbelige og konfliktramte lande, herunder politisk stabilisering, forebyggelse af radikaliserings og styrke statens levering af basale serviceydelser
- Styrke samtænkning og koordination af danske diplomatiske, udviklings-, sikkerheds- og humanitære indsatser i skrøbelige stater
- Styrke indsatsen for forebyggelse af konflikt og katastrofer i partnerlandene
- Være villig til at tage velovervejede risici for at skabe den nødvendige forandring i disse lande

STABILITET OG SKRØBELIGHED

Danmark vil øge indsatsen i skrøbelige, konfliktramte og sammenbrudte lande. Menneskers frihed, sikkerhed og levevilkår vil være i centrum.

Sikkerhed er en forudsætning for udvikling. Og udvikling er en forudsætning for varig fred og stabilitet. En tredjedel af verdens allerfattigste bor i lande, hvor staten har begrænset eller ingen legitimitet. Lande, hvor hverdagen er vanskeliggjort af manglende frihed fra fattigdom, sult og vold, samt af fravær af de strukturer, der skal varetage sikkerheden, sikre menneskerettighederne og muliggøre udvikling. En verden med voksende ustabilitet og ufrihed er en trussel mod de værdier, Danmark kæmper for, og det er en trussel mod vores egen sikkerhed og frihed.

Skrøbelige lande er meget forskellige, og årsagerne til konflikt og skrøbelighed er mange. Fællestræk er svage eller manglende systemer for politisk forhandling, begrænset frihed, ulige fordeling af ressourcer og stor sårbarhed hos befolkningen. Skrøbelighed handler om, at staten ikke har vilje eller evne til at varetage sine grundlæggende funktioner.

Det internationale samfund må løfte i fællesskab

Det internationale samfund må tage et fælles ansvar. Danmark vil i tæt samarbejde med bl.a. EU-partnere styrke det

internationale samfunds kapacitet til konfliktforebyggelse, fredsbevarelse og fredsopbygning og arbejde for en effektiv og transparent koordinering. De internationale, regionale og nationale sikkerhedsstrukturer og institutioner skal styrkes. Humanitær bistand og tidlige genopbygningsindsatser skal koordineres. Erfaringer viser, at samtænkte og koordinerede tilgange bidrager til mere effektive indsatser i skrøbelige stater. Danmark vil arbejde for styrket samtænkning af de danske diplomatiske, bistandsmæssige og sikkerhedsmæssige indsatser og samtidig sikre sammenhæng og koordination mellem disse og de humanitære indsatser inden for rammerne af de grundlæggende humanitære principper om medmenneskelighed, neutralitet, upartiskhed og uafhængighed.

Danmark vil ofte arbejde gennem internationale eller regionale partnere. Det vil også mange steder være relevant at anlægge en regional tilgang til arbejdet. FN-systemet står centralt i kraft af de samlede politiske, humanitære, udviklings-, og sikkerhedsmæssige indsatser. FN har global legitimitet, en central rolle i fredsopbygning og er til stede i verdens brændpunkter. Også EU har de nødvendige instrumenter til at gøre en forskel på dette område. Den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og EU's omfattende udviklingsbistand skaber grundlag for

FAKTA

Øget samarbejde mellem ministerier

Som led i udmøntningen af forsvarsforliget etableredes i marts 2010 en ny tværministeriel samtænkingsstruktur med deltagelse af Statsministeriet, Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet og Justitsministeriet med det formål at styrke Danmarks evne til at foretage stabiliserings- og genopbygningsopgaver. Ministerierne skal i en styregruppe udarbejde fælles indstillinger til udenrigs-, udviklings- og forsvarsministeren. Én af hovedopgaverne vil være forvaltning af den nye globalramme på 150 mio. kroner årligt (både udviklingsbistand og ikke-udviklingsbistand).

Globalrammen muliggør bredere stabiliseringsindsatser som f.eks. opbygning af østafrikansk kapacitet til civile og militære internationale operationer, der ifølge OECD's retningslinjer ikke alene kan dækkes med udviklingsbistand. Et tværministerielt sekretariat med deltagelse fra Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriet er tillige etableret, som bl.a. skal facilitere aspekter af samtænkning så som styrket civil kapacitet, fælles erfaringsopsamling fra internationale missioner og tidlig fælles planlægning af nye indsatsområder.

en koordineret indsats med samtlige medlemsstaters vægt og indflydelse bag. Regionale fora såsom den Afrikanske Union er også vigtige for at skabe lokalt forankrede løsninger. Danmark vil støtte den Afrikanske Union, så den bliver bedre i stand til at varetage en overordnet rolle i regionale fredsbevarende operationer.

Danmark vil bekæmpe menneskerettighedskrænkelser og straffrihed for krigsforbrydelser. Stærkere internationale, regionale og nationale institutioner vil her være afgørende. Det enkelte menneskes følelse af retfærdighed, frihed og lighed for loven er afgørende for varig fred og stabilitet. Ofte formår post-konflikt samfund ikke selv at gennemføre de nødvendige retsopgør efter voldelige konflikter, hvilket betyder, at uforløste spændinger og krænket retfærdighedsfølelse kan lede til ustabilitet og nye konflikter.

Særligt sårbare grupper må beskyttes og humanitære behov afhjælpes

Danmark vil sammen med internationale og lokale partnere afhjælpe humanitære behov ved kriser, væbnede konflikter, katastrofer og i post-konflikt situationer. Kriser skabt af væbnede konflikter og katastrofer fastholder mennesker i fattigdom og gør sårbare grupper endnu mere udsatte over for fremtidige kriser. Kvinder, mænd og børn påvirkes forskelligt af konflikter og skrøbelige situationer, og de spiller forskellige roller i disse situationer. Kvinder, børn, handicappede, flygtninge og internt fordrevne samt marginaliserede grupper er ofte de mest sårbare i krisesituationer. Kvinder udsættes eksempelvis for kønsbaseret vold og har ofte ikke adgang til beskyttelse, prævention og fødselshjælp. Og børn fanget i konflikter og kriser er særligt udsatte for overgreb og deres udviklingsmuligheder begrænses med store konsekvenser for fremtiden. Det vil derfor i mange situationer være vigtigt at sikre adgang til uddannelse for børn i kon-

fliktramte områder, så hele generationer af børn ikke tabes.

Målet for Danmarks humanitære indsatser er både at redde og beskytte liv, lindre lidelser og værne om civiles værdighed og rettigheder under kriser, at bidrage til hurtig genopbygning, styrke modstandskraften og forhindre nye kriser i at opstå ved at bryde den onde cirkel mellem kriser og sårbarhed. Danmarks humanitære indsatser vil dermed bidrage til både at forbedre menneskers sikkerhed og at bekæmpe fattigdom og sårbarhed. Humanitære indsatser skal bygge på helhedsorienterede løsninger med vægt på både forebyggelse, beredskab og nødhjælp samtidig med, at der skabes en klar kobling til bæredygtig udvikling. Danmark vil arbejde aktivt for en bedre beskyttelse af civile, herunder sikre den nødvendige humanitære adgang til udsatte grupper i konflikt- og katastrofesituationer. Det vil bl.a. ske gennem arbejdet med civil beskyttelse lokalt, nationalt og internationalt.

Nærområdeindsatsen er et væsentligt element, når det gælder indsatsen i skrøbelige, konfliktramte og sammenbrudte lande. Danmark vil bidrage til at forbedre levevilkår, fremme beskyttelse, selvforsørgelse og varige løsninger for flygtninge og internt fordrevne, samt styrke myndighedernes kapacitet og arbejde sammen med de lokalsamfund, der er berørt af tvungen migration. Som konkret initiativ forudses støtte til institutioner i Afghanistan og Irak, der kan sikre en betryggende tilbagevenden fra Danmark til hjemlandet for flygtningebørn fra disse lande.

Stabilisering og statsopbygning går hånd i hånd

I skrøbelige og konfliktramte lande er der umiddelbare behov på alle niveauer. Fra grundlæggende stabilisering over opbygning af statsinstitutioner, reetablering af uddannelses- og sundhedssystemer og infrastruktur til beskæftigelse og økonomisk vækst. Så mange samtidige udfordringer

CASE

Kenya. Foto: Jørgen Schytte/Danida.

Indsats i flygtninges nærområder på Afrikas Horn

Gennem en indsats i flygtningenes nærområde i Kenya bistår Danmark flygtninge fra Somalia og Sudan med at vende hjem, når forholdene tillader det. Samtidig bidrager Danmark til at sikre, at myndighederne og den lokale værtsbefolkning i Kenya i mellemtiden kan håndtere de mange udfordringer, der følger af tilstedeværelsen af hundredetusinder af flygtninge. Sammenhæng mellem national flygtninge- og asylpolitik og tiltag i nærområderne vægtes højt. Indsatserne inkluderer bl.a. støtte til udarbejdelse af en ny flygtningelovgivning, kapacitetsopbygning af udlændingemyndigheder samt en konkret indsats i og omkring de tre flygtningelejre ved Dadaab i det nordøstlige Kenya, der med ca. 300.000 flygtninge fra Somalia udgør verdens største koncentration af flygtninge. Indsatserne retter sig i lighed med nærområdeindsatsen i øvrigt både mod flygtninge, berørte lokalsamfund og i relevant omfang tilbagevendte.

skaber en særlig risikabel situation. Men et engagement i disse lande er nødvendigt for at bistå nogle af de mest sårbare befolkninger i verden.

Danmark vil bidrage til stats- og samfundsopbygning samt demokratisering både oppefra og nedefra. Det kræver involvering af bl.a. centrale statslige institutioner, lokale myndigheder, civilsamfundsorganisationer og det private erhvervsliv. Menneskers frihed og rettigheder skal fremmes og respekteres, retssikkerheden i samfundene skal styrkes, sikkerhedssektoren skal ofte reformeres, de politiske processer skal være mere inklusive, staten skal være mere ansvarlig og på sigt effektiv, og civilsamfundet skal styrkes som led i opbygningen af åbne, demokratiske samfund. Støtte til lokale og regionale konflikt håndteringsmekanismer vil også bidrage til mere fredelig konflikt håndtering og dermed forebygge voldelige konflikter.

Når individers frihed øges, og fællesskabet, f.eks. det nationale, i samfundet styrkes, er der mindre grobund for radikalisering. Danmark vil forebygge radikalisering og terrorisme og bekæmpe disse, hvor de allerede har fået fodfæste. Terrorismen og radikalisering underminerer et samfunds struktur og har en destabiliserende effekt internationalt. Manglende kontrol med dele af et land skaber gode betingelser for kriminalitet, radikalisering, pirateri og terrorisme. Erfaringerne viser, at det er vigtigt også at få utraditionelle grupper i tale og eksempelvis skabe bedre forståelse mellem trosbaserede eller etniske grupper.

Bedre levevilkår er afgørende for statens legitimitet

Danmark vil bidrage til at sikre serviceydelser for hele befolkningen. Det er afgørende for statens legitimitet, at alle har lige ret til de serviceydelser, som staten stiller til rådighed, og at brede dele af befolkningen oplever, at deres basale behov bliver dækket. Det gælder sikkerhed såvel som

uddannelse, sundhed, rent drikkevand og fødevarer. Når eksempelvis fødevarerforsyningssikkerheden trues af manglende tilgængelighed af fødevarer eller befolkningens manglende midler til at købe mad, kommer situationen hurtigt ud af kontrol. Det kan medføre politisk ustabilitet. Danmark vil også bidrage til at give befolkningen muligheder for at skabe et mere varigt livsgrundlag gennem landbrugsproduktion eller beskæftigelse. Det medvirker til at give et alternativ til konflikt. Og det styrker sammenhængskraften i samfundet.

Forebyggelse betaler sig

Danmark vil bidrage til at forebygge konflikter og kriser. Fokus vil være på at styrke landenes egen kapacitet til forebyggelse og på integration af konfliktforebyggelse i landenes egne strategier, også i lande, som ikke umiddelbart står overfor konflikt. Der skal bl.a. arbejdes for at styrke dialog og mægling for at mindske spændinger, f.eks. i forhold til mindretal og marginaliserede grupper, der kan give anledning til konflikt. Det viser sig gentagne gange, at ellers stabile lande bliver skrøbelige eller ramt af væbnet konflikt. Og er væbnet konflikt først brudt ud eller rammer katastrofen uforudset, er det langt sværere og mere omkostningsfyldt at rette op på skaderne.

Risiko er et grundvilkår i engagementet

Engagementet i skrøbelige stater må være fleksibelt, fokuseret og realistisk. Der vil i nogle situationer være behov for at kunne yde hurtige indsatser. Udfordringerne er så store og situationen ofte så usikker, at resultater kan være svære at opnå. Der kan ske tilbagefald og opnåede resultater kan blive ødelagt. Valget af partnere kan være svært. Indsatser vil kræve risikovillighed og et langsigtet perspektiv, der bygger på internationale analyser af den lokale og regionale situation uanset den danske indsats varighed. Danmark vil i sine indsatser bygge på OECD's udviklingskomites principper for godt internationalt engagement i skrøbelige stater.

DANMARK VIL

- Være en drivkraft bag ambitiøse globale mål for bæredygtig udvikling
- Øge udviklingslandenes adgang til pålidelig og bæredygtig energi og fremme den private sektors involvering i at skabe innovative løsninger
- Styrke miljø- og klimaindsatsen i udviklingslandene
- Sikre at naturressourcer som jord, skov og vand i udviklingslandene forvaltes bæredygtigt
- Afhjælpe de klimarelaterede humanitære behov ved at øge indsatsen for katastroforebyggelse

MILJØ OG KLIMA

Der kan ikke skabes en global bæredygtig udvikling, uden at der findes løsninger på miljø- og klimaproblemerne. Miljønedslidning, klimaforandringer eller manglende adgang til energi fratager allerede i dag mange fattige mennesker deres levestandard og muligheder for at forbedre deres situation. En stabil økonomisk vækst skal forenes med en miljø- og klimavenlig udvikling for at være bæredygtig. Det kræver bedre globale rammebetingelser, der sikrer fattiges adgang til naturressourcer og bæredygtig energi. Det kræver indsats for miljø, energi og klima i udviklingslandene. Globale miljø-, energi- og klimapolitikker skal bidrage til at modgå stadig flere naturkatastrofer, øget ressourceknaphed, sult, migration og globale konflikter i verdens fattigste områder. Samtidig skal udviklingslandene støttes i tilpasningen til konsekvenserne af klimaforandringerne.

Ambitiøse globale mål for bæredygtig udvikling

Verden har et fælles ansvar for at løse globale miljøproblemer og begrænse klimaforandringer. Udviklingslandene har ikke selv skabt klimaforandringerne, men rammes ofte hårdest af konsekvenserne heraf. Danmark vil tage sin del af ansvaret og arbejde for, at EU gør det samme. Vi vil være en drivkraft bag bindende og ambitiøse internationale forpligtelser, og vi vil være med til at sikre, at de føres ud i livet. Hvis den globale opvarmning ikke begrænses, vil klimaforandringer føre til stadig flere naturkatastrofer, øget

ressourceknaphed, massiv migration og konflikter i verdens fattigste områder. Det samme gælder, hvis naturressourcegrundlaget forringes, eller hvis vækst ikke går hånd i hånd med miljøbeskyttelse. Det kan hverken vi eller befolkningerne i udviklingslandene leve med.

Det internationale samarbejde på miljø- og klimaområdet skal styrkes. Danmark vil arbejde for at styrke de globale institutioner og samarbejdsfora, for større international klimafinansiering og for en effektiv forvaltning af disse midler. Vi vil arbejde for, at midlerne kommer de fattigste og mest sårbare til gode.

Øget adgang til bæredygtig energi

Adgang til bæredygtig energi er en kritisk forudsætning for langsigtet bæredygtig udvikling. Danmark vil derfor fremme udviklingslandenes adgang til pålidelig og bæredygtig energi og en mere effektiv brug af energiressourcerne. Den private sektor skal tilskyndes til at engagere sig i at skabe innovative løsninger. Danmark vil forbedre betingelserne for den private sektors aktive involvering i udviklingen af bæredygtige energiformer og i overførsel af ny energiteknologi til udviklingslandene. Vi vil støtte vækststrategier, der baserer sig på lavenergiløsninger, og som fremmer landenes muligheder for at deltage i det internationale CO₂-marked. Danmark vil også støtte udviklingslandene i at udnytte potentialet i ny klimavenlig teknologi til at skabe øget beskæftigelse.

CASE

Vietnam. Foto: Klaus Holsting/Danida.

Dansk viden om CO₂ reduktion

Et af verdens førende centre for viden om, hvordan drivhuseffekten reduceres, UNEP-Risø Centeret, ligger lidt uden for Roskilde. Centeret

har siden 1990 fået støtte gennem Udenrigsministeriet. Samarbejdet har bidraget til, at UNEP-Risø Centeret er blevet en globalt førende vidensressource på CDM-området (Clean Development Mechanism), der bl.a. omfatter projekter i udviklingslandene for at modvirke drivhuseffekten. UNEP-Risø Centeret har bidraget til opbygning af viden og kunnen i udviklingslandene for at understøtte de fattigste landes muligheder for at blive en større del af det internationale CO₂-marked. Senest er der i fællesskab med sekretariatet for FN's Klimakonvention oprettet en såkaldt CDM-bazaar, der gør det muligt

at matche udbud og efterspørgsel på det internationale CO₂-marked, hvilket især kommer små lande til gode. Og man kan se, at indsatsen har virket, idet der har været en stigning i antallet af projekter fra afrikanske lande.

Danmark vil arbejde for at fjerne politiske, økonomiske og lovmæssige barrierer for etablering af mere effektiv energiforsyning og fremme af bæredygtig energi. Bæredygtige energiformer skal udgøre en større del af energiforsyningen i de enkelte udviklingslande. Det vil mindske forbruget af fossile brændstoffer og øge forsyningsikkerheden.

Styrket miljø- og klimaindsats i udviklingslandene

Danmark vil styrke miljø- og klimaindsatsen i partnerlandene. Store befolkningsgrupper i udviklingslandene er direkte afhængige af naturens ressourcer for at sikre deres familiers levegrundlag. Det gør dem særligt sårbare over for forringelser i naturgrundlaget og forandringer i klimaet. Samtidig er det i udviklingslandene, at mange af de store miljø- og klimaproblemer findes. Kapaciteten til at modvirke miljømæssige problemer og tilpasse sig klimaforandringer er imidlertid ofte begrænset.

Økonomisk vækst og handelsliberalisering må ikke medføre, at hensynet til miljøet tilsidesættes. Hurtig vækst uden miljøbeskyttelse vil ramme de fattigste hårdest og kan sætte væksten over styr på længere sigt. Danmark vil bidrage til udarbejdelse og gennemførelse af grønne vækststrategier i partnerlande. Strategier, der reducerer CO₂-udledninger og beskytter økosystemer og den biologiske mangfoldighed, samtidig med at der skabes vækst og beskæftigelse. Selvom politik og lovgivning mange steder er på plads, halter den praktiske gennemførelse ofte bagefter. Danmark vil støtte kapacitetsopbygning af nationale og regionale institutioner, som har ansvaret for miljø- og klimaindsatserne, herunder styrke det uddannelsesmæssige samarbejde.

En tættere overvågning af klimaforandringerne og bedre viden om de fremtidige klimaforandringer er en forudsætning for at kunne planlægge og gennemføre en effektiv klimatilpasningsindsats. Danmark vil bidrage til at styrke varslings- og

rådgivningskapaciteten i landene og til at skabe forudsætningerne for, at landbrugsproduktion og naturressourceanvendelse i partnerlandene tilpasses temperaturudsving og ændrede nedbørsmønstre for at afbøde konsekvenserne af klimaforandringerne for de fattigste.

Integration af klimahensynet vil være et væsentligt element i dansk udviklingspolitik. Klimaindsatsen skal balancere en række forskellige hensyn – herunder hensynet til, at de fattigste udviklingslande kan tilpasse sig de allerede uundgåelige klimaforandringer og hensynet til at begrænse omfanget af klimaforandringerne gennem indsatser for at reducere drivhusgasser.

Bæredygtig forvaltning af naturressourcer

Verdens naturressourcer skal forvaltes bæredygtigt. Danmark vil lægge særlig vægt på bæredygtig udnyttelse af jord-, vand- og skovressourcer, som både øger optaget af CO₂, fremmer muligheden for klimatilpasning, sikrer vandforsyning og

øger produktivitet og fødevarerforsynings-sikkerhed.

En af fremtidens centrale udfordringer vil være produktion af flere fødevarer til voksende befolkninger og af mere biomasse til vedvarende energi. Det stiller krav til større landbrugsproduktion og en øget udnyttelse af denne samtidig med, at klimaforandringer forstærker knapheden på vand og vanskeliggør vilkårene for landbruget i mange udviklingslande. Danmark vil bidrage til, at land- og vandressourcer forvaltes og udvikles, så vand udnyttes maksimalt, og drikkevandsforsyningen sikres, og så produktiviteten i land- og skovbruget øges på en bæredygtig måde. Dette kan også begrænse drivhusgasudledningen fra landbrugsproduktion. Danmark vil arbejde for at styrke samarbejdet mellem udviklingslande omkring forvaltning af delte vandressourcer, som kan give anledning til konflikt.

En stor del af drivhusgasudledningerne stammer fra rydning af skov og fra landbrugsproduktion. Danmark vil bidrage til at vende den udvikling bl.a. gennem reduceret afskovning og øget produktivitet i landbruget. Danmark vil være med til at opbygge mekanismer og styrke national kapacitet, der modvirker rydning af skov og fremmer nyplantning af skov. Vi vil støtte bevarelse af biodiversiteten i skove og være med til at sikre, at skovenes brugere inddrages i beslutninger om anvendelse af de indtægter, der opnås gennem kompensationsordninger for bevarelse og udbygning af skov. Rettighederne for de millioner mennesker, der ernærer sig ved skov- og jordbrug, i mange tilfælde oprindelige folk, skal sikres. Det gælder særligt jord- og ejendomsrettighederne og retten til at blive hørt om ændringer, der vedrører deres levevilkår.

Fattige og marginaliserede menneskers rettigheder og stemme i forvaltning af

miljø- og naturressourcer skal styrkes på globalt, regionalt og lokalt niveau.

Humanitære konsekvenser af naturkatastrofer skal afbødes

Danmark vil begrænse de humanitære konsekvenser af naturkatastrofer.

Udviklingslandenes modstandskraft over for kortere og længerevarende naturkatastrofer skal opbygges. Katastroforebyggelse skal integreres i landenes nationale politikker og planer. Samtidig vil Danmark afhjælpe humanitære behov hos de berørte. Naturkatastrofer som tørke, oversvømmelse og storm kan blive hyppigere som følge af klimaforandringer og sætter mange sårbare samfund, især i kystområder, under pres. Høj befolkningstilvækst betyder samtidig, at flere mennesker bor på udsatte steder. Dermed rammer sådanne katastrofer hårdere. Katastroferne kan på få øjeblikke udradere resultaterne af mange års udvikling, eller de kan langsomt nedbryde menneskers levevilkår.

FRA STRATEGI TIL HANDLING

Denne strategi præsenterer de centrale politiske prioriteter, værdier og principper for dansk udviklingspolitik. Strategien udgør således den overordnede ramme for Danmarks udviklingssamarbejde.

Finansloven fastsætter årligt de økonomiske rammer for udviklingssamarbejdet. Det niveau for udviklingsbistanden, der fastlægges på finansloven, samt de involverede ministeriers eksisterende økonomiske rammer vil finansiere udmøntningen af den nye strategi for Danmarks udviklingssamarbejde, idet den enstrengede administration af udviklingsbistanden fastholdes i Udenrigsministeriet.

Strategien vil blive udmøntet af Udenrigsministeriet i samarbejde med relevante ministerier og andre partnere. Udmøntningen vil tage udgangspunkt i gældende tematiske strategier som f.eks. Civilsamfundsstrategien og eksisterende retningslinjer. Udmøntningen vil blive understøttet af handlingsplaner for de enkelte prioritetsområder. Endvidere vil der være konkret udmøntning af strategien i de enkelte partnerlande, i forhold til organisationer og andre samarbejdspartnere og i forhold til valg af de konkrete udviklingspolitiske instrumenter.

Danmark vil følge udviklingen i partnerlande og organisationer tæt. Resultaterne

Børn i skolegården om morgenen inden undervisningen starter. Toi Primary School i slumområdet Kibera, Kenya. Foto: Jørgen Schytte/Danida

af vores fælles indsatser skal måles. Der må ikke være tvivl om, hvad vi vil opnå og hvornår. I et gensidigt forpligtende samarbejde med partnerlande, organisationer og andre udviklingspartnere vil vi opstille konkrete mål og følge fremgang, så vi kan se, hvilke resultater, vi skaber, og tilpasse vores indsatser herefter. Vi vil anvende eksisterende anerkendte indikatorer og om nødvendigt være med til at udvikle nye. Et første skridt vil være at etablere et nyt internationalt orienteret forsknings-

program, der bl.a. skal forske i måling og dokumentation af resultater af udviklingssamarbejdet.

Kommunikationen om resultaterne af det internationale udviklingssamarbejde og om udviklingsrelaterede problematikker vil blive styrket.

Udmøntningen af de centrale elementer af udviklingspolitikken vil løbende blive evalueret.

UDENRIGSMINISTERIET

DANIDA | DANMARKS
UDVIKLINGSSAMARBEJDE

FRIHED fra FATTIGDOM – FRIHED til FORANDRING
Strategi for Danmarks udviklingssamarbejde
Maj 2010

Udgiver

Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
1448 København K

Telefon: 33 92 00 00

Fax: 32 54 05 33

E-mail: um@um.dk

Internet: www.um.dk

Design

Operate A/S

Tryk

Rosendahls - Schultz Grafisk a/s

Foto side 3: En pige hopper over et vandløb i slumkvarteret
Kyebando, Uganda. Foto: Mikkel Østergaard/Danida

Publikationen kan downloades eller bestilles på:
www.danida-publikationer.dk

Teksten kan citeres frit

ISBN 978-87-7087-377-2 (trykt version)

ISBN 978-87-7087-379-6 (internet version)

